СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск —7.35, 16.14, 8.39;
Віцебск —7.30, 15.59, 8.29;
Магілёў —7.24, 16.03, 8.49;
Гомель —7.17, 16.05, 8.48;
Гродна —7.51, 16.29, 8.38;
Брэст —7.43, 16.37, 8.54.

МЕСЯЦ:
Поўня 10 лістапада.

ІМЯНІНЫ
Кузьмы і Дзям'яна.

ЗВЯЗДА

14 ЛІСТАПАДА 1992 г. пятніца, № 230 (22008)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

ЗАГАД НАЧАЛЬСТВА НЕ ЗАЎСЁДЫ ЗАКОН

МІНСК. Нягледзячы на загад міністра транспарту Рэспублікі Беларусь аб тым, што з 9 лістапада бягучага года ўстанаўліваюцца новыя тарыфы на таксаматорныя перавозкі, жыхары беларускай сталіцы і дагэтуль плацяць па-старому: 20 рублёў — за 1 кіламетр праезду, 20 рублёў — за пасадку і 200 рублёў — за 1 гадзіну прастою ў чаканні пасажыра. Справа ў тым, што ў міністэрскім загадзе вызначаны гранічны ўзровень тарыфаў, таму мінскае ВА «Мінсклегаўтатранс» падлічыла свае магчымасці і вырашыла тарыфы на таксаматорныя паслугі не павялічваць да чарговага змянення ўмоў перавозак.

КНПДС. НЕ ПАЛОХАЙЦЕСЯ НОВАЙ АБРЭВІЯТУРЫ —ЯЕ ПРЫДУМАЛІ ДЭМАКРАТЫ

«Звязда» паведамляла ўжо аб створанай у пачатку лістапада па ініцыятыве Беларускага згуртавання вайскоўцаў Кансультатыўнай нарадзе патрыятычна-дэмакратычных сіл. Гэта арганізацыя аб'яднала шырокі спектр палітычных сіл: ідэю нарады сярод іншых падтрымалі Аб'яднаная дэмакратычная і сялянская партыі, Хрысціянска-дэмакратычная злучнасць, Асацыяцыя прафсаюзаў, Саюз пісьменнікаў, ТБМ, згуртаванне «Бацькаўшчына». Платформай для аб'яднання стала адзінства поглядаў на дзяржаўную незалежнасць Беларусі, адраджэнне культуры, дзяржаўнасць беларускай мовы, дэмакратыю і прыярытэт правоў чалавека.

У панядзелак Кансультатыўная нарада праводзіць сваё другое пасяджэнне, на якім плануе абмеркаваць вынікі рашэння Вярхоўнага Савета па рэферэндуму. Ведаючы спіс удзельнікаў нарады, няцяжка прадказаць, што абмеркаванне будзе праходзіць пад знакам асуджэння і жорсткай крытыкі ў адрас парламента.

Валянцін ЖДАНКО.

У ВАЙСКОЎЦАЎ—НАВАСЕЛЛЕ

СЛОНІМ. (А. Дук). Вайсковы гарадок прыняў першых жыхароў. Больш за 200 сем'яў афіцэраў і прапаршчыкаў, якія прыбылі з Заходняй групы войск, пасяліліся ў пяці дамах, пабудаваных на выдзеленыя Германіяй сродкі турэцкай фірмай «Энка». У кватэрах вялікія прыхожыя, зручныя лоджыі, часткова мэбляваныя кухні.

У канцы наступнага месяца, раней тэрміну, будзе здадзена другая чарга гарадка на тысячу з лішнім кватэр. Хацелася б толькі, каб у Слоніме не паўтарылася барысаўская гісторыя, калі якасць работ была далёка не лепшай.

НЕПРАЦУЮЧЫЯ ЛЮДЗІ З ЭЛЕКТРАМЕХАНІЧНАГА

Брэсцкі электрамеханічны канцэрн зноў ліхаманіць. Адны работнікі зноў вымушаны адправіцца ў неаплачваемыя водпускі, іншыя працуюць па скарочаным графіку.

Калі наступяць лепшыя часы — невядома. Вось ужо месяц, як гандлёвыя плацяжы канцэрна ў Расію «заварочваюцца» назад. Банкі вяртаюць нават штрафныя санкцыі, выстаўленыя брастаўчанамі.

РІД.

НАВІНЫ З «РУБЛЁВАЙ ЗОНЫ»

НА УКРАІНЕ КУПОНЫ ВЫЦІСКАЮЦЬ РУБЕЛЬ

Украіна зрабіла яшчэ адзін крок да ўвядзення нацыянальнай валюты. Згодна з паведамленнем, якое прагучала па тэлебачанні, з пазаўчарашняга дня яна поўнасцю перайшла да разлікаў унутры рэспублікі толькі за купоны. Прычым безнаяўныя разлікі павінны рабіцца таксама ў купонах.

Вядома, нас цікавіць, як гэты крок адаб'ецца на нас, як будуць весціся ўзаемаразлікі паміж нашымі рэспублікамі?

У Нацыянальным банку нагадалі, што паміж Беларуссю і Украінай нядаўна заключана пагадненне (і «Звязда» пра гэта ўжо пісала), у адпаведнасці з якім і павінны весціся ўсе разлікі, прычым у безнаяўных рублях у суадносінах 1:1. Наяўных купонаў не бяром, хоць камандзіраваныя і просяць іх памяняць. Увогуле ж, купоны — гэта яшчэ не нацыянальная валюта, бо ў яе якасці будзе ўводзіцца грыўна.

Такім чынам, Украіна поўнасцю выйшла з рублёвай зоны. Дрэнна гэта ці добра — мы павінны меркаваць у першую чаргу з улікам уласных інтарэсаў. Думаецца, не зусім добра, што мы маем у гандлёвых адносінах з ёй станоўчае сальда. Інакш кажучы, Украіна запазычыла нам прадукцыі на суму каля 30 мільярдаў рублёў. Пры цяперашняй сітуацыі, пасля збаўлення ад рубля, ёй трэба вызначыцца з курсам сваіх купонаў і будучай валюты. А той ці іншы курс можа карэнным чынам змяніць суму доўгу. Карацей кажучы, пры такой няпэўнай сітуацыі быць даўжніком куды больш бяспечна, чым крэдыторам, і нашым банкірам трэба трымаць вуха востра.

Няйначай, гэты крок Украіны яшчэ больш аслабіць пазіцыі рубля. У гэтым сэнсе нашы «зайчыкі» — своечасовыя. Зрэшты, ці застанецца рубель у сваім цяперашнім выглядзе і ў Расіі, якая не менш за іншых заклапочана магчымай рублёвай інтэрвенцыяй?

Кар. «Звязды».

P. S. Мы будзем па-ранейшаму трымаць чытачоў у курсе ўсіх «рублёвых» навін, а ў бліжэйшых нумарах з дапамогай банкаўскіх работнікаў удакладнім магчымыя для нас «сюрпрызы», звязаныя з выхадам Украіны з рублёвай зоны.

ЮБІЛЕЙ ГВАРДЫІ

50 гадоў з дня прысваення назвы «гвардзейская» адзначае ў гэтыя лістападаўскія дні мотастралковая Данецкая чатыры разы ардэнаносная дывізія, якой камандуе зараз гвардыі палкоўнік Сяргей Гурулёў.

17 лістапада 1942 года ў баях пад Сталінградам злучэнне пачало адлік сваіх слаўных пераможных спраў. Дывізія ў цяжкіх баях авалодала важным стратэгічным плацдармам у раёне горада Серафімовіча, за што і атрымала назву гвардзейскай.

З першага і да апошняга дня праслаўленае злучэнне прымала ўдзел у аперацыі «Баграціён» па вызваленню Беларусі ад нямецкіх акупантаў. Дывізія з баямі прайшла праз Глуск, Слуцк, Баранавічы, Пружаны, Камянец, Высокае і выйшла на Брэст. У гэтым горадзе над Бугам дыслацыруецца яна і зараз, з'яўляючыся магутнай баявой адзінкай Узброеных Сіл суверэннай Беларусі.

На свята, прысвечанае юбілею гвардыі, прыехалі 170 ветэранаў, якія прыгадаюць франтавыя эпізоды, сустрэнуцца з сённяшнім пакаленнем воінаў, ускладуць кветкі на плошчы Свабоды і да абеліска загінуўшым за Брэст і да Вечнага агню ў крэпасці-герої.

У. ЦАСЮК.

НА СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Законы—на патоку

Што ні кажыце, але месяцы напружанай працы ў камісіях, на сесіях Вярхоўнага Савета станоўча паўплывалі і на саміх дэпутатаў. Прынамсі, многія з іх ужо не імкнуцца, як бывала, да мікрафонаў з нейкай малазначнай нагоды ці наогул без усялякай патрэбы, абы толькі бліснуць красамоўствам, паказаць сябе. Магчыма, парламентарыяў гняце цяжар важнейшых законаў, якія неабходна прыняць у першую чаргу і ад якіх у многім залежыць будучае нашай рэспублікі.

Даволі плённым ва ўсіх адносінах з'явіўся і мінулы чацвер. Прыняўшы ў першай палове дня Законы «Аб аператыўна-вышуковай дзейнасці» і «Аб камітэце бяспекі Рэспублікі Беларусь», пастановы па справаздачы выконваючага абавязкі Генеральнага пракурора У. Кандрацьева па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй, а таксама аб часовым прыпыненні прыватызацыі да прыняцця закона па гэтым пытанні, дэпутаты пасля абедзеннага перапынку пачалі абмеркаванне праекта закона «Аб страхаванні». Ён, што называецца, быў прыняты з першага заходу.

Потым на абмеркаванне быў вынесены праект закона «Аб статусе ваеннаслужачага» ў другім чытанні. У адрозненне ад папярэдняга, гэты закон выклікаў бурную рэакцыю. Вакол асобных пунктаў яго разгарэлася вострая дыскусія. Здаецца, упершыню за ўсе гады існавання Узброеных Сіл, у законе сказана пра неабходнасць кампенсацыі родным і блізкім з выпадку гібелі ці калецтва ваеннаслужачых. Вызначаны і размер кампенсацыі пры гібелі чалавека недзе ў памеры 250 мінімальных заработных плат. Што ж, акт гуманны.

Абмеркаванне закона «Аб статусе ваеннаслужачых» працягвалася і на наступны дзень. Гарачыя спрэчкі разгарнуліся вакол палажэнняў пра рознага роду кампенсацыі для ваеннаслужачых, права на выкуп імі жылля і інш. Урэшце, закон «Аб статусе ваеннаслужачага» быў прыняты. Затое пастанову па яго ўвядзенню ў дзеянне не прынялі, адправілі на дапрацоўку ў камісію.

Затым дэпутаты працягвалі абмяркоўваць іншыя пытанні. Гэта быў апошні дзень работы сесіі перад тыднёвым перапынкам. Гаворачы спартыўнай мовай, дэпутаты ўзялі свой першы тайм-аўт.

Уладзімір ГОЙТАН.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Паклёп мацнейшы за закон?

ЧАМУ БЫЎ АРЫШТАВАНЫ, А ПОТЫМ ВЫЗВАЛЕНЫ КІРАЎНІК САЛІГОРСКАГА ПРАДПРЫЕМСТВА?

Калі ў маі сёлетняга года ў Салігорск дайшла вестка, што ў Мінску арыштавана дырэктар трыкатажнага камбіната (цяпер — арэнднае прадпрыемства «Купалінка») Э. Абідзіентава, для горада шахцёраў гэта было як гром з яснага неба. Але сапраўдным шокам такая раптоўная і нечуваная навіна з'явілася для саміх трыкатажнікаў. І было, як кажуць, ад чаго здзівіцца і жахнуцца: па горадзе папаўзлі чуткі, што іх кіраўнік арыштавана пры атрыманні хабару ў 200 тысяч рублёў.

На прадпрыемстве, зразумела, гэтаму не паверылі. Адна за адной прайшлі дзве канферэнцыі працоўнага калектыву, на якіх рабочыя не толькі выказалі давер свайму кіраўніку, але і патрабавалі, прасілі праваахоўныя органы хутчэй і аб'ектыўна разабрацца ў гэтым непаразуменні. На сваім пасяджэнні савет дырэктараў г. Салігорска таксама прыняў рашэнне хадайнічаць перад пракуратурай г. Мінска аб змяненні меры стрымання для дырэктара трыкатажнага камбіната. У праваахоўныя органы паступіла нямала такіх жа петыцый і ад іншых арганізацый, асоб.

— Для змянення меры стрымання мы не знаходзім ніякіх падстаў, — заявіў намеснік начальніка Галоўнага следчага ўпраўлення Пракуратуры Рэспублікі Беларусь С. Міхальчук.

Але ж, згодна з заканадаўствам, чалавека нельга трымаць пад вартай больш дзесяці сутак, калі няма доказаў і яму не прад'яўлена абвінавачванне.

— У тым уся і бяда, што такія доказы ёсць, і яны вельмі сур'ёзныя, важкія,—пярэчыў работнік рэспубліканскай пракуратуры.

Гэтыя вытрымкі ўзяты з матэрыялу «Што здарылася з салігорскім дырэктарам?», змешчаным пад рубрыкай «Па чутках і на самой справе» («Звязда», № 125).

І вось, як стала вядома, Э. Абідзіентава прызнана невінаватай, і крымінальная справа ў адносінах да яе спынена з-за адсутнасці саставу злачынства.

Як кажуць, ну і ну! А дзе ж прэзумпцыя невінаватасці? Чаму, як высветлілася, з-за гнюснага паклёпу зламыснікаў чалавека арыштавалі і працяглы час трымалі пад вартай? Выходзіць, і ў наш час звычайны нагавор-паклёп мацнейшы за закон?

Аб тым, як і чаму такая непрывабная гісторыя здарылася з кіраўніком буйнога прадпрыемства, нарэшце, хто гэтыя паклёпнікі, мы пастараемся расказаць больш падрабязна.

Іван БРАЛКА, кар. «Звязды».

ПАДЫЁ ФАКТ

На прылаўках амерыканскіх кніжных магазінаў паявілася кніга «Путч», якая расказвае аб трох днях жнівеньскай спробы дзяржаўнага перавароту ў Савецкім Саюзе. Прадмова да гэтага дакументальнага зборніка напісана спецыяльна для замежных чытачоў прэзідэнтам Расіі Барысам Ельцыным.

***

Вучаніца Растоўскай сярэдняй школы Алена Б. вырашыла выкарыстаць прыклад гераіні тэлесерыяла «Багатыя таксама плачуць» — вымагальніцы Сары. Наведаўшы папулярнага эстраднага спевака Яўгена Кулікова, які знаходзіўся ў Растове-на-Доне на гастролях, дзяўчына запатрабавала ў яго буйную суму грошай.

Выкліканаму нараду міліцыі Алена паведаміла, што з'яўляецца законнай жонкай спевака, і прад'явіла пашпарт, дзе сапраўды быў штамп аб рэгістрацыі з ім шлюбу.

Уражанаму Кулікову, які бачыў вымагальніцу ў першы раз, давялося самому паказваць пашпарт, каб даказаць праваахоўным органам, што шлюб са школьніцай ён не браў.

***

Камісія па гандлі і паслугах Вярхоўнага Савета Латвіі падтрымала прапанову старшыні Рыжскай гарадской думы Андрыса Тэйкманіса аб легалізацыі прастытуцыі.

Члены камісіі лічаць, што прастытуцыя з'яўляецца адным з відаў прадпрымальніцкай дзейнасці і павінна рэгулявацца законамі. Мяркуецца, што асобам гэтай прафесіі неабходна будзе рэгістравацца і плаціць падаткі. У гэтай сувязі плануецца ўнесці неабходныя змены ў латвійскае заканадаўства і распрацаваць сістэму медыцынскага кантролю.

***

У амерыканскім горадзе Рэно (штат Невада) завяршаецца падрыхтоўка да кругасветнага падарожжа на паветраным шары. Калі ўсё пойдзе па плану, у нядзелю, 15-га лістапада, міжнародны экіпаж возьме старт. У яго саставе—два амерыканцы і рускі касманаўт Уладзімір Джанібекаў. За два тыдні аэранаўты павінны пераадолець адлегласць у 53 тысячы кіламетраў, праляцеўшы над ЗША, Англіяй, Францыяй, Германіяй, Польшчай, Расіяй, Японіяй.

ПАЧАЛІСЯ РЭГУЛЯРНЫЯ АВІЯРЭЙСЫ ПАМІЖ БЕЛАРУССЮ, АЎСТРЫЯЙ І ШВЕЙЦАРЫЯЙ

Пяцьдзесят гарадоў свету звязаны авіялініямі з Мінскам. Гэта гаворыць пра тое, што Беларусь імкнецца заняць дастойнае месца сярод іншых дзяржаў, паступова ўваходзіць у сусветнае супольніцтва. Наша рэспубліка цікавіць усё больш і больш краін, асабліва Заходняй Еўропы. Апошнім часам добра развіваюцца эканамічныя сувязі з Аўстрыяй і Швейцарыяй. Напрыклад, гадавы тавараабарот Беларусі з гэтымі краінамі складае адпаведна 100 і 90 мільёнаў долараў. Аўстрыя выдзяляе нашай рэспубліцы доўгатэрміновы крэдыт у 500 мільёнаў долараў, што дае магчымасць паглыбляць добрыя ўзаемаадносіны паміж дзвюма еўрапейскімі дзяржавамі. Гэтыя факты прыводзіліся на прэс-канферэнцыі, якая была наладжана з выпадку адкрыцця новых ліній паветраных зносін еўрапейскімі авіякампаніямі «АУА» (Аўстрыя) і «Свісэйр» (Швейцарыя). Прамыя сувязі Беларусі з Венай і Цюрыхам дазволяць пашырыць не толькі эканамічныя, але і культурныя стасункі.

Аўтарытэт авіякампаній, якія будуць ажыццяўляць палёты, у свеце вялікі. Трыццаць самалётаў «АУА» звязваюць 42 краіны, а шэсцьдзесят самалётаў «Свісэйр»—64 краіны свету. У апошнія гады значна павялічыўся аб'ём перавозак гэтымі авіякампаніямі з Усходняй Еўропы ў Заходнюю. «АУА», напрыклад, па гэтым паказчыку займае другое месца сярод заходніх авіякампаній.

І вось нядаўна «АУА» і «Свісэйр» уключылі ў сетку сваіх паветраных ліній і наш Мінск.

Цяпер дзелавыя людзі Беларусі, турысты на самалётах авіякампаніі «Свісэйр» кожны аўторак і чацвер могуць адправіцца з Мінска ў Цюрых, а на самалётах авіякампаніі «АУА» кожны панядзелак і пятніцу—у Вену. Чакаецца, што каля дзесяці тысяч пасажыраў штогод будуць карыстацца паслугамі гэтых авіякампаній. У перспектыве, заявілі іх прадстаўнікі на прэс-канферэнцыі, плануецца звязаць Мінск не толькі з Заходняй Еўропай, але і з Амерыкай, Афрыкай. Пажадаем лётчыкам авіякампаній «АУА» і «Свісэйр», а таксама пасажырам шчаслівага палёту.

Наш кар.

У РЫЗЕ ЗНОЎ ДЗЕЛЯЦЬ НА «НАШЫХ» І «ЧУЖЫХ»

На гэты раз падзел адбываецца ў Рыжскім інстытуце інжынераў грамадзянскай авіяцыі, які традыцыйна «каваў» кадры для ўсяго СССР. Таму латвійцаў там няшмат, а выхадцаў з іншых краін вучыць у рэарганізаваным інстытуце сёння няма рэзону. Інстытут патрабуе ад рэспублік плату за навучанне сваіх пасланцоў — у прыватнасці, за 32 студэнтаў выпускнога курса з Беларусі патрабавалася ў пачатку восені 2 мільёны рублёў. Міністэрства адукацыі Беларусі грошай на гэта не мае, яно ўжо прыняло і размясціла ў ВНУ рэспублікі некалькі дзесяткаў студэнтаў малодшых курсаў гэтага інстытута. Па прычыне таго, што не толькі мы сталі неплацельшчыкамі, у тым інстытуце нават прыпынілі заняткі.

Упраўленне грамадзянскай авіяцыі Беларусі таксама не збіраецца аплачваць вучобу беларускіх студэнтаў. У аддзеле кадраў спасылаюцца на мільярдную запазычанасць авіятараў, на тое, што ўжо ідзе скарачэнне...

Канфліктная сітуацыя, якая склалася вакол студэнтаў-беларусаў Рыжскага ІІГА — для нас першае выпрабаванне такога роду. І ў Міністэрстве адукацыі баяцца, каб такія праблемы не ўзніклі ў іншых ВНУ — бо шмат у якіх цывільных і вайсковых навучальных установах вучацца нашы землякі. Зразумела, што гэты вопыт і эканамічная сітуацыя моцна зменшаць жаданне нашых абітурыентаў атрымаць адукацыю ў прэстыжных раней ВНУ сумежных дзяржаў.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

АНТЫГОЛАД—ТАКСАМА НЕ ЦЁТКА

Такога мінская плошча Незалежнасці яшчэ не ведала. На сваім вяку яна шмат чаго бачыла: ваенныя парады і мнагатысячныя мітынгі, палатачныя гарадкі галадаючых і пікеты пратэстуючых, а ўчора яна прытуліла і ўдзельнікаў «антыгаладоўкі».

Чаго ж патрабавалі гэтыя студэнты, якія на працягу дзвюх гадзін знішчалі розныя прысмакі, якімі былі сервіраваны столікі на плошчы? Усяго толькі ўвагі да сваіх студэнцкіх клопатаў. А клопаты гэтыя — не толькі лекцыі, канспекты, шпаргалкі, жабрацкая стыпендыя, але, аказваецца, і святы. З 16 лістапада ў Мінску пачнуцца Усесаюзныя(?) дні фізіка — шумнае студэнцкае мерапрыемства, якое складаецца з вулічных шэсцяў, КВЗаў, канферэнцый і іншых тусовак. Студэнты вырашылі такім незвычайным чынам прыцягнуць увагу да праблем сваіх святаў і будняў, а заадно паесці. Сыты ж студэнт — гэта не наш студэнт!

РІД.

БЕЗ ПОМПЫ І ЛОЗУНГАЎ

На днях у гарадскі пасёлак Глуск Магілёўскай вобласці быў прывезены груз гуманітарнай дапамогі. Па закліку Управы БНФ «Адраджэнне» жыхары Мінска сабралі прадметы адзення і абутку для сем'яў вёсак Сяльцы і Калюга Глускага раёна, якія летам пацярпелі ад пажару. Пасылкі ад мінчукоў прынялі прадстаўнікі Глускага камітэта грамадскага самакіравання, якія дакладна ведаюць, каму і якія рэчы найбольш патрэбныя.

В. БУЙВАЛ.

«ЗВЯЗДА»-93

РАЗМОВА З СЯБРАМ

«Дакладнасць — ветлівасць каралёў» — бытавала некалі такая прымаўка, цяпер напаўзабытая. Сапраўды, пераконвае хто-ніхто, якія сёння могуць быць каралі? А пра тыя ж дакладнасць, ветлівасць ці, нарэшце, душэўнасць і маральнасць у наш віхурны час крушэння штучных ідалаў і высокіх чалавечых каштоўнасцей, маўляў, не можа быць і гаворкі. Словам, усе гэтыя «інтэлігенцкія штучкі» — тавар цяпер нямодны, не з той оперы.

Можна было б і паспрачацца, але падыдзем з іншага боку і ў якасці аргумента вылучым яшчэ адзін крылаты выраз стогадовай даўнасці: прыбытак вышэй за ўсё, але гонар вышэй за прыбытак — такім у свой час было крэда лепшых прадстаўнікоў саслоўя купцоў і прадпрымальнікаў. З упэўненасцю сцвярджаю: на Беларусі зноў нараджаюцца ў поўнай меры цывілізаваныя прадпрымальнікі, а разам з імі ажывае і краевугольны прынцып іх дзейнасці.

...Не так даўно, у дзень святкавання 75-годдзя старэйшай беларускай газеты, прэзідэнт Саюза прадпрымальнікаў РБ Уладзімір Карагін уголас аб'явіў, што бізнесмены гарантуюць прыхільнікам «Звязды» бясплатную падпіску на 75 экземпляраў газеты. Магчыма, лідэр беларускага бізнесу захапіўся ўрачыстасцю моманту? Можа, і так, але і гэта само па сабе было вельмі па-чалавечы. Так ці інакш, але слова сваё прадпрымальнікі стрымалі.

У выніку з дапамогай СП Беларусі, а таксама і за ўласныя сродкі рэдакцыі газеты (а яны, паверце, ва ўмовах нашага псеўдарынку для журналістаў далёка не лішнія) пэўная колькасць чытачоў атрымала бясплатную паўгадавую падпіску на «Звязду». Гэта — 120 настаўнікаў беларускай мовы, 31 селянін, сем'і якіх пацярпелі ад жнівеньскіх пажараў у вёсках Калюга і Сяльцы Глускага раёна, а таксама 30 інвалідаў.

Дык што, журналісты і бізнесмены ўзялі на ўзбраенне вышэйпамянёныя «інтэлігенцкія штучкі» ці, наадварот, заняліся самарэкламай і паказухай? Не будзем упадаць у беспрадметную спрэчку, а дадзім слова старшыні праўлення Таварыства інвалідаў Савецкага раёна Мінска Аляксандру Закрэўскаму, які, па сутнасці, таксама мае пэўныя адносіны да праведзенай акцыі. Дададзім пры гэтым: не такая ўжо бяда, што яго думкі іншы раз імкнуцца выйсці з акрэсленага рэчышча бліц-гутаркі.

— Шчыры дзякуй журналістам «Звязды» і тым прадпрымальнікам, якія задумалі і здзейснілі гэтую дабрачынную акцыю. Іншай рэакцыі ў чалавечай душы на добрую справу не можа і быць. Тым больш, што ведаю: «лішніх» грошай сёння няма ні ў кога, у тым ліку і ў прадпрымальніцкіх структур, паколькі падатковы прэс цяжкім грузам лёг на ўсіх. Нашым малым прадпрыемствам таксама прыходзіцца нялёгка, хоць яны і маюць пэўныя льготы.

— Значыць, і ваша таварыства не пазбегла таго, каб пусціцца ў адкрытае мора рыначных адносін?

— Без стварэння ўласных дзелавых структур мы проста не выжывем. Раней інваліды ў нас таксама імкнуліся па меры магчымасці працаваць, сёння ж гэта пытанне наогул перайшло ў плоскасць гамлетаўскага «быць ці не быць». Глядзіце самі: да першага лістапада пенсія інваліда першай групы складала ўсяго тысячу рублёў плюс паўтысячы за догляд за ім. Пенсіі па астатніх групах яшчэ меншыя. Як жыць, харчавацца, апранацца?

Радасці, зразумела, мала, таму б'юся над праблемай, як дапамагчы нашым людзям лепш і весялей правесці сустрэчу Новага года — а на гэта зноў жа патрэбны сродкі. Мінскі тэхнікум савецкага гандлю абяцае бясплатна прадаставіць памяшканне. Некаторыя сумы пераводзяць нам прадпрымальнікі з малых прадпрыемстваў «Белтэх» і «Мэта» — свет, як кажуць, не без добрых людзей.

Думаю, што не застануцца глухімі да просьбаў аб дапамозе ў НВП «Веста-3», Саюзе хрысціян веры евангельскай Рэспублікі Беларусь, мінскай царкве евангельскіх хрысціян-баптыстаў, куды я ў пісьмовай форме звярнуўся.

— Мне вельмі зразумелыя вашы, Аляксандр Аркадзьевіч, турботы. Зразумела і тое, што значыць для нямоглага, абмежаванага ў рухах чалавека сустрэча з сабратамі, зносіны з калектывам.

— Даруйце мне, не хачу вас пакрыўдзіць, але павінен сказаць: здаровы, актыўны чалавек проста не ў стане поўнасцю асэнсаваць, усвядоміць, наколькі гэта цяжка — гадамі сядзець у чатырох сценах. Якая сувязь у інваліда з навакольным светам? У многім — праз газеты, часопісы, тэлевізар.

Пра «дывідэнды» нашых падапечных я ўжо гаварыў — тэлевізар на іх сёння не купіш. Так што калі каму дастаўляюць на дом бясплатную газету, то гэта — вялікі плюс (хоць далёка не кожнаму тут і пашанцуе). Ведаеце, іншы раз людзі ўдзячныя аж да слёз. І гэта не дробязі, скажу я вам.

— А я скажу, што робіцца нават неяк няёмка, калі так хваляць. Журналісты да гэтага не прывыклі...

— Таму што так чамусьці «заведзена» ў нашым саўковым грамадстве: калі і трэба сказаць добрае слова ў чый-небудзь адрас, дык абавязкова з пахмурным выглядам і надзьмутым тварам. Да таго ж сёння куды больш слёз у чалавечых вачах з нагоды выпадкаў зусім іншага плана.

Днямі, напрыклад, жанчына, інвалід другой групы, якая ходзіць з вялікай цяжкасцю, расказала сваю «гісторыю». Аб тым, як у магазіне стаяла чарга за сасіскамі, а яе наперад не пусцілі. Не дапамагло і пасведчанне: прадаўшчыца тавар ёй не адпусціла, яшчэ і абразіла. Бедная жанчына пацягнулася дамоў у слязах, бо ёй выразна далі зразумець, што яна — чалавек другога гатунку.

Ці многа ёй радасці з таго, што ёсць пастанова Мінгарвыканкома аб пазачарговым абслугоўванні інвалідаў з парушэннямі апорна-рухальнага апарата?

Вось якім становіцца сёння наша грамадства. Усё менш праяў чуласці, душэўнасці, спагады, а па вялікім рахунку — і маральнасці наогул. Аб гэтых небяспечных тэндэнцыях і трэба пісаць газетам, тут на іх ляжыць вялікая адказнасць.

Тым не менш, не ўсё яшчэ страчана: пра гэта гаворыць і факт бескарыслівай дапамогі незаможным людзям, якія хочуць чытаць газету. А таму яшчэ раз — дзякуй, сейце і надалей разумнае, добрае, вечнае.

— Дзякуй і вам, Аляксандр Аркадзьевіч. За добрае слова, за слушную крытыку і парады. Абавязкова прымем іх як інфармацыю да роздуму і далейшых публікацый.

Гутарыў Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

Няма волі без зямлі, няма зямлі без волі...

У бліжэйшыя дні Вярхоўны Савет прыме Закон «Аб праве ўласнасці на зямлю». Гэтым законам прадугледжваюцца тры віды ўласнасці на нашу асноўную каштоўнасць: прыватная, дзяржаўная і калектыўная. Пераважная колькасць зямель сельскагаспадарчага прызначэння, якія належаць усяму народу, будзе аддадзена калгасам і саўгасам у калектыўную ўласнасць. Зямельная рэформа цяпер топчацца на месцы, а пасля прыняцця гэтага закона будзе канчаткова пахавана. Фактычна зямля стане ўласнасцю старшынь калгасаў і іх бліжэйшага акружэння. А нам прыйдзецца нанімацца да іх на працу на кабальных умовах, каб не памерці з голаду.

Беларуская сялянская партыя актыўна выступае супраць калектыўнай уласнасці на зямлю. Бо гэта ўласнасць адрэжа шлях да зямлі многім катэгорыям грамадзян Беларусі.

Па-першае, большасць гараджан — выхадцы з вёскі. Усе яны добра ведаюць вясковыя справы і турботы. Ва ўмовах беспрацоўя многія гараджане хацелі б вярнуцца ў родны кут і працаваць на зямлі. Але прыдбаць яе будзе практычна немагчыма.

Па-другое, Беларусь утрымлівае самае вялікае войска ў свеце, калі лічыць на душу насельніцтва. Ніякі бюджэт не вытрымае. Войска трэба скарачаць. А куды дзецца людзям пасля звальнення? У горадзе — беспрацоўе, а ў вёсцы — зямлі не даюць. Застаецца хіба што адзін шлях — у рэкеціры. Так штучна ствараюцца ўмовы для сацыяльнага выбуху. Наша партыя яшчэ на пачатку года прапанавала ў вёсках стварыць змешаныя кааператывы з 2-3 мясцовых жыхароў і 3-4 былых вайскоўцаў. Калі б гэтым кааператывам мясцовыя ўлады выдзелілі зям- [illegible] жой зямлі яны нічога рабіць не будуць.

І апошняе. Каля дзвюх тысяч грамадзян ужо атрымалі зямлю для самастойнага гаспадарання. Але пераважная большасць з іх маюць 3—5—7 гектараў. Гэта не фермерства. Гаспадарку трэба расшыраць да аптымальных памераў. А калектыўная ўласнасць гэтага зрабіць не дазволіць.

Адным словам, калектыўная ўласнасць на зямлю не адпавядае інтарэсам беларускага грамадства. Больш таго. Яна проціпастаўіць інтарэсы вёскі і горада, з'явіцца прычынай для канфліктаў і канфрантацый, парушыць кволую стабільнасць у грамадстве.

Абаронцы калгасна-саўгаснай сістэмы наўмысна падмяняюць паняцці. Нашы негатыўныя адносіны да калектыўнай уласнасці на зямлю яны пераносяць на калектыўную форму гаспадарання. І крычаць: «Каравул! Лугін хоча разагнаць калгасы». Калі няма аргументаў супраць нашай партыі, тады становяцца на шлях фальсіфікацыі. Бо ні я, ні іншыя актывісты БСП, ні наша праграма не прапануем тэрмінова разагнаць калгасы. Больш таго, законапраект аб зямлі, які распрацавала сялянская партыя, стварае ўмовы для захавання калгасаў і іх развіцця. Але аб гэтым ніжэй.

Цяпер жа хачу адзначыць, што калгасы і саўгасы трэба рэфармаваць. І лепшыя людзі даўно гэта зразумелі. Напрыклад, старшыня калгаса «Чырвоны сцяг» Валожынскага раёна Сямён Шарэцкі стварыў на землях калгаса каля трыццаці фермерскіх гаспадарак. Фермеры застаюцца членамі калгаса, яны аб'яднаны ў асацыяцыю, а кіраўнік асацыяцыі з'яўляецца членам праўлення калгаса. Гаспадарка дапамагае фермерам будаваць дарогі, лініі электраперадач, жылыя і гаспадарчыя пабудовы. Фермеры размешчаны на тэрыторыі калгаса невялікімі групамі (па 2—4 гаспадаркі) і маюць магчымасць дапамагаць адзін аднаму. Яны дапамагаюць таксама пенсіянерам суседніх вёсак пасеяць і сабраць ураджай.

У калгасе імя Кірава Віцебскага раёна, які ўзначальвае Наталля Лемешава, ужо тры гады па-сапраўднаму займаюцца рэформай. Многае зроблена, каб калгаснік адчуваў сябе гаспадаром на зямлі, каб ён атрымліваў дывідэнды ад прыбытку калгаса ў залежнасці ад долі маёмасці. Такія дывідэнды атрымліваюць і былыя калгаснікі — цяперашнія пенсіянеры. Для абслугоўвання прысядзібных участкаў створаны кааператыў механізатараў. Такія рэформы мы заўсёды падтрымаем, бо гэта адпавядае праграме сялянскай партыі. Чаму ж былая наменклатура ў сельскай мясцовасці так варожа ставіцца да нашай партыі? [illegible] цоўваць, калі ў калгасах і саўгасах працуюць каля сямідзесяці працэнтаў людзей пенсіённага і перадпенсіённага ўзросту. Большасць калектыўных гаспадарак ніводзін год не збірала ўраджай без дапамогі горада. Праца на калгасных палях вучняў, студэнтаў, вайскоўцаў, рабочых і служачых яскрава сведчыць, што калектыўныя гаспадаркі ў цяперашнім стане няжыццяздольныя. Іх трэба рэфармаваць і паступова памяншаць памер зямельных угоддзяў, якія ім належаць. Калі ж зямля стане калектыўнай, то рэфармаваць калгасы будзе цяжка, а атрымаць калгасную зямлю — немагчыма.

Каб выдзеліць зямлю калгасніку, які задумаў гаспадарыць самастойна, патрэбна згода агульнага сходу калгаса. Пасля апошняга ўзбуйнення калгасаў агульныя сходы не праводзяцца. Іх змянілі сходы ўпаўнаважаных. Большасць тут складаюць спецыялісты, брыгадзіры, загадчыкі фермаў — гэта значыць людзі, якія назначаюцца на пасаду старшынёй калгаса і залежаць ад яго. Такія сходы, як правіла, і зацвярджаюць прапанову свайго кіраўніка. Выходзіць, і калгасніку калектыўная ўласнасць на зямлю дабра не прынясе, а ператворыцца ў кабалу.

Яшчэ адзін аспект гэтай праблемы. Пры пераходзе да рыначных адносін многія нерэнтабельныя гаспадаркі абанкруцяцца. І тады застанецца адзін шлях — раздзяліць зямлю на паі і раздаць кожнаму яго долю маёмасці. У залежнасці ад рэгіёна надзелы зямлі будуць складаць 4—6 га, якія не дазваляць весці эфектыўную канкурэнтаздольную гаспадарку. Раздзел зямлі на дробныя кавалкі адкіне нас на пачатак стагоддзя. Якраз калектыўная ўласнасць на зямлю закладвае перспектыву польскага варыянта развіцця сельскай гаспадаркі, дзе больш аднаго мільёна фермераў маюць па 5 га зямлі і зараз не могуць павялічыць свае надзелы.

Мы не толькі выступілі супраць калектыўнай уласнасці на зямлю, але і распрацавалі свой праект закона. Сутнасць яго ў тым, што зямлі надаецца статус тавару. Без гэтага немагчымы пераход да рыначнай эканомікі. Мы прапануем землі садовых кааператываў, прысядзібных участкаў і цяперашніх нешматлікіх фермераў перадаць бясплатна ў прыватную ўласнасць яе ўладальнікам з правам куплі і продажу. Гэта складае каля дзесяці працэнтаў зямельнага фонду. Будзе зроблены першы крок да стварэння рынку зямлі.

Усе астатнія землі аб'яўляюцца дзяржаўнымі. Дзяржава ў асобе органаў мясцовага самакіравання здае іх у арэнду юрыдычным і фізічным асобам: калгасам, саўгасам, фермерам і іншым грамадзянам на роўных умовах. Усе арандатары плацяць толькі арэндную плату, іншых падаткаў не павінна быць. Пасля пяцігадовага гаспадарання на зямлі яе можна атрымаць у прыватную ўласнасць.

Наш законапраект прымусіць калгасы і саўгасы пазбавіцца [illegible] спрэчак вакол мясцовай улады. Грамадства патрабуе яе рэфармавання. Згодзен. Але ніякая рэформа не дапаможа, калі мясцовая ўлада не будзе мець свайго бюджэту. А наш законапраект стварае бюджэт за кошт арэнднай платы за зямлю. Пры гэтым значная частка грошай з бюджэту як бы вернецца арандатарам. Бо будзе выкарыстана на стварэнне інфраструктуры, сацкультбыту, дапамогу пенсіянерам і маламаёмным.

З дапамогай арэнды можна вырашыць і праблему былых гаспадароў зямлі. Толькі трэба пры выдзяленні зямлі ў арэнду аддаваць перавагу тым, хто сапраўды хоча працаваць на зямлі сваіх бацькоў.

Каб паставіць апошнюю кропку ў барацьбе супраць калектыўнай уласнасці, Беларуская сялянская партыя праводзіць 15 лістапада ў 11 гадзін свой першы мітынг. Мы не прыхільнікі мітынговай дэмакратыі, але ў гэты крытычны момант запрашаем усіх на плошчу Незалежнасці. Трэба выказаць свой пратэст. Даволі маўчаць. Не дадзім сябе абакрасці, бо зямля нам дадзена Богам.

Яшчэ хачу адзначыць, што ў пераходны перыяд ад таталітарнай сістэмы да дэмакратычнай прававой дзяржавы людзей па-за палітыкай няма. Інакш мы свядома ці несвядома ўмацоўваем сваім маўчаннем старую ўладу. Асабліва гэта датычыць пытання аб зямлі. Бо няма волі без зямлі, як няма зямлі без волі.

Яўген ЛУГІН,
старшыня Цэнтральнай рады Беларускай сялянскай партыі.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць прастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

На мінулым тыдні пад Мінскам прызямліўся вайсковы самалёт ЗША, які даставіў вялікую партыю медыкаментаў, набытых на сродкі нашых суайчыннікаў у Амерыцы — вернікаў Беларускай аўтакефальнай праваслаўнай царквы. Наш карэспандэнт Таццяна АНТОНАВА сустрэлася са скарбнікам Фонду дапамогі ахвярам Чарнобыля Беларускай аўтакефальнай праваслаўнай царквы спадаром Алексам СІЛЬВАНОВІЧАМ, які суправаджаў гэты каштоўны груз.

ДАПАМОГА АД ЗЕМЛЯКОЎ З АМЕРЫКІ

— Больш як паўгода назад у Беларусь прыязджала дэлегацыя — кіраўнік беларускай аўтакефальнай праваслаўнай царквы мітрапаліт Мікалай, сакратар Васіль Русак і Мікола Ганько. Яны наведалі шмат шпіталяў, гутарылі з дактарамі, хворымі, каб высветліць, як найлепш можна памагчы тым, хто пакутуе ад Чарнобыля. Пасля таго візіту мы ўжо больш дакладна ведалі, што нам рабіць, якія прымаць захады. Перш за ўсё скантакталіся з «Сіці-Хоўп», фірмай Пола Маора. З дапамогай Пола Маора і Шэрон Маор змаглі дастаць медыкаменты. Грошы спансіраваў Фонд дапамогі ахвярам Чарнобыля ў Беларусі, заснаваны Беларускай аўтакефальнай царквой. Дзяржава выдзеліла нам дзеля ажыццяўлення гэтай гуманнай місіі вайсковы самалёт. Але лекаў аказалася так многа, што спатрэбіўся другі самалёт. І нам бы яго далі. Але трэба было тэрмінова адпраўляць гуманітарную дапамогу таксама ў Афрыку, у Самалі, дзе голад і паміраюць дзеці, у Югаславію, дзе таксама гіне шмат людзей. Нягледзячы на складанае становішча з транспартам, амерыканскія ўлады ўсё ж змаглі паспрыяць. Якраз адыходзіў карабель у Нямеччыну, і нам абяцалі выдзеліць там месца. Гэты карабель і прывёз 4 вялікія аўтамабільныя прычэпы — 40 футаў даўжынёй, 8 шырынёй і 7 вышынёй, запоўненыя лекамі, у Брэменгафен, адтуль па чыгунцы ў Польшчу, а на гэтым тыдні груз даставілі ў Мінск. Усяго самалёт прывёз лекаў на 2 мільёны долараў.

— А ці ўдзельнічалі ў зборы сродкаў амерыканцы, небеларусы па паходжанню?

— Так, але ў асноўным гэта вернікі БПЦ і яе прыхільнікі — шматлікія беларускія эмігранты.

— Як вас прынялі ў Беларусі?

— Выдатна. Цяпер у Мінску знаходзіцца Шэрон Маор, жонка вядомага амерыканскага прапаведніка. Яна вельмі энергічная жанчына, шмат у чым дапамагае. Нам выдзелілі вялікі склад, дзе будуць захоўвацца лекі. Мы з жонкай на працягу тыдня ездзім туды, дапамагаем прыняць і пракантраляваць груз. Акрамя таго, маем сустрэчы на ўрадавым узроўні, бываем у шпіталях, гутарым з людзьмі. Дарэчы, на гэтых складах даволі добрая сістэма. Зафіксавана, хто прыняў, куды адпраўлена. Яшчэ ніколі нішто тут не згубілася. Усё ідзе па прызначэнню.

— Якое ўражанне ад Беларусі?

— Вельмі мала бачылі. Я, у прыватнасці, з'ездзіў ў Вілейку, а таксама пабываў у вёсцы Цінцавічы, дзе нарадзіўся. Хоць і быў зусім малы, калі з'ехаў з радзімы, — 6 ці 7 гадоў — усё роўна многае памятаецца. У самой вёсцы нікога ўжо не засталося блізкіх — адна толькі далёкая кузынка.

Пазнаў цэркаўку, што стаіць цяпер у цэнтры Вілейкі, гутарыў са святарам. Здаецца, недалёка была яшчэ адна царква, але яе ўжо не стала.

— Паважаны спадар Сільвановіч, вось вы цяпер прыехалі і на свае вочы пабачылі, як многа людзей хварэе, асабліва дзяцей, якія праблемы з лячэннем. А ці не даводзілася вам чуць, што «гэтыя беларусы перабольшваюць сваю бяду, каб атрымаць як найболей дапамогі»?

— Сапраўды, іншым разам запускаецца ў свядомасць амерыканцаў такая думка, Дарэчы, не без падачы з Беларусі. Я сачу за падзеямі на Бацькаўшчыне, чытаю прэсу. Пішуць па-рознаму: то ўсё не так дрэнна, як думалі, маўляў, сітуацыя стабілізуецца, то абстаноўка значна пагоршылася. Цяпер я бачу і разумею, што сітуацыя ў Беларусі многа горшая, чым думалі. І гэта пацверджана з трыбуны ААН, дзе была абвешчана праўдзівая інфармацыя пра рост захворванняў шчытападобнай залозы ў дзяцей. Мы, беларусы ў далёкім замежжы, ведаем, што справы тут кепскія. Прынамсі ў гэтым перакананa большасць грамадзян Амерыкі. І ўвесь свет павінен зразумець, што наша пакутніца-Беларусь стала гэткай доследнай лабараторыяй.

— Хто вы па прафесіі?

— Я ёсць навуковец па прафесіі. Працую ў ангельскай фірме — тэхнічным цэнтры — ужо 16 гадоў. Шмат чым займаўся раней: спярша шмат ездзіў па Амерыцы — быў спецыялістам, інспектарам, які павінен сачыць за тым, каб не парушаліся пэўныя экалагічныя, санітарныя нормы працы рабочых на прадпрыемствах. Пяць гадоў гэтай справай займаўся, пакуль кожная фірма не завяла свайго спецыяліста. Я тады перайшоў на камп'ютэры. Мая жонка працуе для вялікай фірмы «Джэйсі Пэні», якая мае скляпы па ўсёй Амерыцы. Фірма займаецца вырабам мужчынскага і жаночага адзення. Так вось мы і жывём. А ў вольны свой час займаемся грамадскімі справамі. У мяне гэта царква, актыўны ўдзел у двух дабрачынных фондах — Фондзе дапамогі ахвярам Чарнобыля ў Беларусі і Фондзе Адраджэння Беларусі. Беларуская эміграцыя за мяжой шануе сваю мову, культуру, традыцыі, спрыяе і будзе спрыяць таму, каб у Беларусі больш актыўна праходзілі працэсы Адраджэння. Мы адно навучыліся на чужыне: калі да сябе не маеш павагі — ніхто яе да цябе не будзе мець.

СКАНДАЛЫ

«Гарвыканком — у адстаўку!»

Днямі ў рэдакцыі пабывалі народныя дэпутаты Барысаўскага гарсавета Генадзь Шчарбінін і Сяргей Каленік. Яны прынеслі адкрыты ліст на імя старшыні Савета народных дэпутатаў горада Барысава Станіслава Шыдлоўскага.

Наш карэспандэнт пацікавіўся: што прывяло іх у газету?

— Да нас у пастаянную камісію гарсавета па справах моладзі, — гавораць народныя дэпутаты, — пачалі паступаць трывожныя сігналы аб тым, што прыватызацыя, якая актыўна распачалася ў горадзе, усё больш нагадвае прыхватызацыю. У прыватнасці, насуперак рашэнню сесіі гарадскога Савета аб продажы магазіна № 4 з аўкцыёну, дзе пераважнае права меў калектыў работнікаў прадпрыемства, гэтую гандлёвую кропку з дазволу гарвыканкома перадалі ў арэнду камерцыйнай фірме «Баранаў-Леонічаў». І тады мы вынеслі на чарговую сесію гарадскога Савета пытанне аб стварэнні дэпутацкай камісіі па праверцы гэтых і іншых фактаў. І вось 24 верасня каля 80 працэнтаў дэпутатаў, што прысутнічалі на сесіі, прагаласавалі за стварэнне такой камісіі. Але потым пачаліся незразумелыя працідзеянні з боку гарвыканкома. 30 верасня гэтае пытанне зноў было вынесена на абмеркаванне. І тут не лепшым чынам паказаў сябе пракурор Хадатовіч, які запэўніў дэпутатаў у тым, што ніякіх парушэнняў закона пры правядзенні прыватызацыі не дапушчана. А дэпутаты, маўляў, праявілі некампетэнтнасць. Большасць прысутных паверылі пракурору.

— Але ж і вы маглі скарыстаць прадастаўленыя законам правы?

— Ды нам не далі магчымасці выступіць на той сесіі. Старшынствуючы проста ігнараваў нашы просьбы даць тлумачэнне па гэтай справе. І тады дзесяць дэпутатаў у знак пратэсту наогул пакінулі залу пасяджэння.

— І што было далей?

— Давялося звяртацца за дапамогай у Кантрольную палату Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Да нас прыязджаў прадстаўнік палаты. Як стала вядома з гутаркі з ім, многія факты, пра якія гаварылі дэпутаты, пацвердзіліся. 29 кастрычніка група дэпутатаў звярнулася ў барысаўскую аб'яднаную газету «Адзінства» з просьбай змясціць адкрыты ліст да старшыні Барысаўскага гарсавета С. Шыдлоўскага. Мінула каля двух тыдняў, але мы не атрымалі нават адказу. І вось мы прыехалі ў «Звязду».

АДКРЫТАЕ ПІСЬМО СТАРШЫНІ САВЕТА НАРОДНЫХ ДЭПУТАТАЎ ГОРАДА БАРЫСАВА СТАНІСЛАВУ ШЫДЛОЎСКАМУ

Мы вымушаны выбраць такую форму звароту да Вас, Станіслаў Францавіч, дэпутатаў, барысаўчан таму, што на апошняй сесіі Вы, неаднаразова парушыўшы рэгламент, не далі нам магчымасці расказаць пра тыя беспарадкі, якія закранаюць інтарэсы кожнага жыхара Барысава. Газета «Адзінства» нашы матэрыялы не публікуе.

У Барысаве пад Вашым кіраўніцтвам ідзе прыватызацыя гарадской уласнасці. А да нас, дэпутатаў маладзёжнай камісіі, ідуць людзі — рабочыя і служачыя і скардзяцца на ўчыняемыя пры гэтым самавольствы. Праверылі, і аказалася, што кіраўнікі выканкома парушаюць закон і садзейнічаюць людзям не зусім чыстым на руку. Так, напрыклад, сесія гарсавета прагаласавала за продаж магазіна № 4 з аўкцыёну, а намеснік старшыні выканкома Трусаў прыняў рашэнне перадаць гэты магазін у арэнду. Вам добра вядома, што рашэнне сесіі ніхто не мае права адмяніць, апрача саміх дэпутатаў. Вы прамаўчалі, адобрыўшы тым самым самавольства свайго намесніка.

Вы прамаўчалі, калі гарадскі пракурор Хадатовіч з трыбуны сесіі заявіў усім дэпутатам, што не бачыць у гэтым факце парушэння закона, не далі нам магчымасці запярэчыць пракурору. А людзі ж, якім Трусаў аддаў магазін, не дастойныя гэтага. Яны — дырэктар завода жалезабетонных вырабаў Баранаў і яго старшы майстар Лявонічаў, прадаючы прыватным асобам прадукцыю па старых цэнах, нанеслі страты заводу звыш 130 тысяч рублёў. У выніку разбазарвання будматэрыялаў завод гоніць брак, што ўстаноўлена экспертызай. Жалезабетонныя пліты, перакрыцці фірмы «Баранаў-Лявонічаў» нядаўна разваліліся на жылым доме, які будуе завод БАТЭ. А Барысаў жа, можа, «замініраваны» такімі плітамі? Аб гэтым мы хацелі расказаць дэпутатам, а Вы не далі нам слова. Уяўляеце, якую прадукцыю будзе прадаваць магазін Баранава-Лявонічава?

Чацвёрты раз пад Вашым кіраўніцтвам дэпутаты на сесіі прынялі рашэнне не ствараць камісіі па кантролю за ходам прыватызацыі. Пракурор Хадатовіч заявіў, што дэпутаты не маюць права займацца справамі не ў сваёй акрузе! Вы прамаўчалі, пагадзіўшыся з ім.

Мы хацелі расказаць на сесіі аб тым, як падманваюць рабочых і служачых, прымушаючы падпісаць пагадненне на прыватызацыю, не паказаўшы Статута, утойваючы, хто будзе ўладальнікам прадпрыемства і якую частку даходу рабочы атрымае! Нязгодным пры гэтым пагражаюць звальненнем і звальняюць, а яны, зняверыўшыся ў абароне з боку ўлад, аб'яўляюць галадоўкі. Недарэмна ў Барысаве гавораць: «...вы нічога не даб'яцеся, бо ў кіраўніцтве горада ўсе адзін з адным звязаны». Але нас не падманеш, не запужаеш, мы будзем змагацца з карупцыяй.

Абыякавыя адносіны да патрэб людзей — характэрная рыса стылю Вашай работы і дзейнасці ўсяго выканкома. Два гады назад Вы заявілі дэпутатам: «Дайце мне магчымасць падабраць намеснікаў, апарат...» Далі. Нядаўна загадчыца аддзела Чэрнікава сфальсіфікавала рашэнне сесіі, ігнаруе і рашэнне выканкома. І што ж? Ад Вас няма ніякай рэакцыі.

Ваш намеснік Някрашэвіч, які распараджаецца камунальнай гаспадаркай горада, вось ужо больш трох месяцаў не ў стане навесці парадак з гаражамі выканкома, дзе з 33 аўтамесцаў службовымі машынамі занята толькі 10, а на астатніх 23 стаяць або асабістыя машыны, або яны наогул пустуюць.

На адной з сесій усім дэпутатам стала вядома аб тым, што Ваш намеснік па будаўніцтву А. Ляшчонак набыў сабе гараж памерам каля 50 квадратных метраў за шэсцьсот рублёў у цэнтры горада. Якія Вы прынялі меры? Арыгінальныя... Хуценька збудавалі сабе гараж каля дома.

Інваліду або ветэрану даводзіцца шмат хадзіць па калідорах улады, пакуль Вашы намеснікі дадуць яму дазвол на будаўніцтва гаража каля дома. Але хіба Вас хвалюе чужое гора?!

Вось перад намі зварот жыхароў барака № 2-а па вуліцы Герцэна. Яны жывуць у бараку без зручнасцей, а побач гаражы з цэнтральным ацяпленнем. Намеснік старшыні гарвыканкома Трусаў на іх справядлівае патрабаванне адказаў: «Будзеце скардзіцца, згніеце ў гэтым бараку».

Ваш зяць, якому няма 30 гадоў, адпрацаваўшы два гады ў міліцыі, «нечакана» атрымаў двухпакаёвую дзяржаўную кватэру, жывучы ў кааператыўнай. А пасля гэтага наогул звольніўся з РАУС. А гэта ж кватэра была прызначана старшаму лейтэнанту міліцыі Іванову, які служыць 9 гадоў і з сям'ёй жыве ў інтэрнаце. Многія вопытныя афіцэры з вялікім стажам жывуць у інтэрнаце, звыш 100 супрацоўнікаў маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, затое Ваша дачка будзе жыць у цёплым гняздзе. А жыльцы з таго барака, відаць, сапраўды згніюць, калі, канешне, Вы і Ваша каманда застаняцеся ва ўладзе.

З наступленнем халадоў у бальніцы адключылі ацяпленне, што стварыла пагрозу для жыцця людзей. З дазволу выканкома каўшамі бульдозераў развеяны па ветры прах абаронцаў Радзімы. На касцях салдат на воінскіх могілках будуюцца асабнякі.

Да Вас, дэпутаты гарсавета, звяртаемся з прапановай: сабрацца на нечарговую сесію і вырашыць пытанне аб адстаўцы выканкома.

Народныя дэпутаты Барысаўскага гарадскога Савета народных дэпутатаў: Г. В. ШЧАРБІНІН, С. А. КАЛЕНІК, А. М. ХАРКОЎ, А. Л. ПІШЧАЛАЎ, А. С. КОРАЧКІН, В. В. КУДЗЕЙКА, С. В. ГЛУШАНІН, А. В. ШАРСТНЕЎ, І. В. СМАГІН.

КАНЕЦ АДНОЙ СЕНСАЦЫІ

Ці былі ў Гітлера касманаўты?

— Скажыце, як вы ставіцеся да паведамленняў газет аб тым, што першымі ў космасе былі немцы?

— Як да звычайнай газетнай «вуткі».

На жаль, дастаткова аргументаваць той свой адказ я не змог — проста за ўсімі такімі «публікацыямі» не ўсочыш. За заходнай інфармацыяй прыйшлося адправіцца ў бібліятэку. Аказалася, што першай выдала сенсацыю газета тады яшчэ ленінградскіх уфолагаў «Аномалия». Са спасылкай на амерыканскі штотыднёвік «Журнал» яна паведаміла аб адбыўшымся 2 сакавіка 1990 года прываднenні ў Атлантычным акіяне «ўдасканаленай ракеты «Фау-2» з трыма нямецкімі касманаўтамі. А стартавала ракета яшчэ ў... 1943 годзе (!).

Спасылаючыся на таямнічага эксперта НАСА, «Журнал» сцвярджаў, што пілоты зусім не пастарэлі і да гэтага часу захоўваюць тэлеграму ад самога фюрэра з падзякай за самаахвярнасць у імя інтарэсаў нацыі.

Пазней аналагічную інфармацыю на старонках сваіх газет друкавалі «Узбекский комсомолец», «Репортер», дадатак да «Комсомольской правды» — «Собеседник». І, нарэшце, «Труд» пад рубрыкай «Гістарычныя дэтэктывы» змясціў артыкул кандыдата фізіка - матэматычных навук, навуковага кансультанта Ленінградскай камісіі па анамальных з'явах У. Псаломшчыкава пад назвай «Палёт у космас у канцы вайны».

Больш таго, жыхар ФРГ, які застаўся безымянным, і служыў у час вайны ў Люфтвафе, пераконваў, што яшчэ ў 1943 годзе ён стаў першым касманаўтам планеты. Праўда, за гэта ўлады былой ГДР упяклі яго ў псіхіятрычную бальніцу.

Не буду каменціраваць 47-гадовае (!) арбітальнае падарожжа, якое закончылася «паспяховым прыводненнем». Нагадаю толькі, што рэкордны па працягласці сапраўдны касмічны палёт Ул. Цітова і М. Манарава доўжыўся 366 сутак.

А вось магчымасці нямецкіх ракет А-4, вядомых як «Фау-2», патрабуюць асобнай размовы. У 1943 годзе лятаць, а тым больш з пілотамі, яны яшчэ не маглі. Як сведчаць дакументы, з 18 вырабленых пад кіраўніцтвам Вернера фон Браўна з рухавікамі В. Ціля ракет, шаснаццаць узарваліся на старце ці ў самым пачатку палёту. Толькі ў 1944 годзе была наладжана вытворчасць гэтых ракет-снарадаў, здольных пераадолець 300 кіламетраў. На ролю касмічных караблёў яны, мякка кажучы, прэтэндаваць не маглі.

Наступны праект Браўна — двухступенчатая ракета А-9 (А-10) «Амерыка» даўжынёй 29 метраў і дальнасцю палёту пяць тысяч кіламетраў — так і не быў здзейснены. Хоць «дыверсант № 1» Ота Скарцэні і стварыў атрад пілотаў - смяротнікаў колькасцю (па розных даных) ад 100 да 500 чалавек, якія павінны былі кіраваць гэтай «цуда-зброяй» фашысцкай Германіі. (Прайшло нават паведамленне, што вядомая лётчыца Хана Райч пілатавала тады эксперыментальныя крылатыя ракеты А-4. А-4 з'яўлялася галоўнай часткай «Амерыкі»).

Але балістычны палёт з выхадам у космас, а тым больш вяртанне на Зямлю, — гэта яўная фальшыўка! Нават атрымаўшы Браўна і выкарыстоўваючы яго распрацоўкі, амерыканцы толькі 1 лютага 1958 года змаглі запусціць свой першы штучны спадарожнік Зямлі вагой у... 1,8 кілаграма, і толькі ў маі 1961 года ажыццявіць пілатуемы палёт па балістычнай траекторыі (А. Шэпард).

Мы ж, апрабаваўшы і адкінуўшы як неэфектыўную на будучых этапах нямецкую тэхналогію, пайшлі сваім уласным шляхам. С. Каралёў і В. Глушко не памыліліся! Таму менавіта ў СССР былі запушчаны і першы ў свеце штучны спадарожнік Зямлі, і першы касмічны карабель з чалавекам на борце. Прыярытэт Ю. Гагарына сёння могуць адмаўляць толькі кліенты псіхіятрычных бальніц ды мітрафанушкі ад журналістыкі.

Нават «Камсамолка» 1 лістапада мінулага года ў матэрыяле «Шцірліц» не ў сваёй талерцы» абмяркоўвала версію, ці ўступаў Гітлер у кантакт з іншапланецянамі. З агаворкамі, але ўсё ж!

Брыдка і страшна! Брыдка за сваіх калег, якія кормяць на старонках «свабоднай прэсы» такіх пачварных «вутак». Страшна за гісторыю, якая не можа сама сябе абараніць, і за тых, каго труцяць гэтай «дзічынай». Бо многія з чытачоў да гэтага часу з жахам чакаюць чарговага зацьмення Сонца ці Месяца, з'яўлення каметы, нашэсця іншапланецян і з цікавасцю — дадатковай інфармацыі з Амерыкі, якая быццам бы прытуліла фашысцкіх касманаўтаў.

Уладзімір ЛАРЫЁНАЎ.
Гомель.

Чвэрць стагоддзя працуе егерам Даманаўскай паляўнічай гаспадаркі, што ў Івацэвіцкім раёне, Мікалай Міхайлавіч КРУЦЬКО. За ім замацавана больш як 10 тысяч гектараў лясных угоддзяў. Абараняючы жывое багацце лесу ад браканьераў, неаднойчы быў егер паранены, але заўсёды выходзіў пераможцам.

Фота Аркадзя НІКАЛАЕВА. (БЕЛІНФАРМ).

Саюз з абласной прапіскай

У наш неспакойны час пераходу да рыначных адносін вельмі цяжка стала рабочым калектывам. То адно, то другое прадпрыемства вымушана аб'яўляць «канікулы» для сваіх калектываў. Прычына адна: няма сыравіны, адсутнічаюць камплектуючыя, з энергарэсурсамі таксама становішча не самае лепшае.

Пастаянная камісія Мінскага аблсавета па пытаннях развіцця прамысловасці, энергетыкі, транспарту і сувязі, каб неяк палепшыць справу, выступіла з прапановай стварыць Саюз кіраўнікоў прадпрыемстваў і прадпрымальнікаў вобласці. Утвораны аргкамітэт. З яго старшынёй — дырэктарам Гарадзейскага цукровага камбіната Аляксандрам МАКСІМОВІЧАМ гутарыць наш карэспандэнт.

— Цяпер шмат розных саюзаў. Ці не даніна часу і мяркуемае новаўтварэнне?

— Не. У нас вельмі канкрэтныя мэты: каардынацыя намаганняў усіх кіраўнікоў на павышэнне эфектыўнасці працы, абарона правоў і інтарэсаў працоўных калектываў. Мы будзем настойліва шукаць шляхі да адкрыцця новых рабочых месцаў, спынення беспрацоўя, больш раўнамернай загрузкі вытворчых магутнасцей.

— А каму будзеце падпарадкоўвацца?

— Нікому. Толькі сабе. Зрэшты, наш саюз — гэта памяркоўны грамадскі орган, у якім кожны мае права голасу і ініцыятывы. І фарміруецца толькі на добраахвотных пачатках. Ведамасная прыналежнасць не мае значэння. Як не мае значэння і профіль работы.

— Ці не стане гэта чарговай кабалой? Памятаеце, як у прымаўцы: кось, кось — ды ў аглоблі!

— У часовым статуце запісана, што ўсе юрыдычныя члены захоўваюць сваю поўную гаспадарчую самастойнасць. Кожны адлічвае толькі невялікую колькасць сродкаў, каб наша арганізацыя функцыяніравала надзейна і эфектыўна.

— Значыць, саюз будзе юрыдычнай асобай?

— Безумоўна. Мяркуецца мець разліковы рахунак у банку, пячатку, нават свае друкаваныя органы.

Як юрыдычная асоба мы мяркуем дапамагаць кіруючым органам вобласці і рэспублікі зрабіць эканоміку больш цывілізаванай і нястратнай. З гэтай мэтай мяркуем уносіць свае прапановы ў Вярхоўны Савет і ўрад Рэспублікі Беларусь.

— Куды павінны кіраўнікі пісаць, каб даведацца больш падрабязна пра саюз і яго мэты?

— Усе прапановы і заявы мы прымаем па адрасу: 220625, г. Мінск, вул. Энгельса, дом 4, пакой 305, пастаянная камісія аблсавета па пытаннях развіцця прамысловасці, энергетыкі, транспарту і сувязі.

Мікалай ЧАХОЎСКІ.

РОЗГАЛАС

І ЗНОЎ АБ РЭФЕРЭНДУМЕ

Нягледзячы на тое, што пытанне аб рэферэндуме разгледжана ўжо Вярхоўным Саветам, ставіць на ім кропку ў грамадска-палітычным жыцці рэспублікі яшчэ рана. Так, 14 лістапада ў Мінску адбудзецца пашыранае пасяджэнне ініцыятыўнай групы па рэферэндуму, на якім будзе дадзена ацэнка прынятаму Вярхоўным Саветам рашэнню аб адмове рэферэндуму, прыняты зварот у гэтай сувязі да міжнароднай грамадскасці і праведзена прэс-канферэнцыя для сродкаў масавай інфармацыі. У той жа дзень на чарговым сойме БНФ будзе разгледжана ўнутрыпалітычнае становішча на Беларусі пасля прыняцця Вярхоўным Саветам рашэння аб адмове ў правядзенні рэферэндуму, дадзена палітычная і прававая характарыстыка гэтага рашэння, а таксама вызначана стратэгія дзейнасці БНФ на бліжэйшую перспектыву.

Зміцер ЖДАНЮК.

ГРУПА РЫЗЫКІ — УСЁ ЧАЛАВЕЦТВА

Сусветная арганізацыя здароўя штогод 1 снежня праводзіць Сусветны дзень прафілактыкі СНІД, які шырока адзначаецца ў большасці краін свету. З году ў год маштабы гэтага мерапрыемства ў нашай рэспубліцы пашыраюцца: калі яшчэ некалькі гадоў назад правядзеннем гэтага дня займалася адно Міністэрства аховы здароўя, то ў апошнія гады нельга не адзначыць удзелу ўсё новых міністэрстваў, ведамстваў, устаноў, арганізацый, у тым ліку грамадскіх.

У рамках Сусветнага дня прафілактыкі СНІД Рэспубліканскі цэнтр прафілактыкі СНІД разам з шэрагам творчых калектываў рэспублікі, а таксама іх калегамі з Расіі і Украіны, якія адгукнуліся на заклік, з 23.11 по 2.12.92 г. правядуць дабрачынную акцыю «Дзеячы культуры і мастацтва супраць СНІД».

Мэта акцыі — паказаць, што праблема СНІД не толькі і не столькі медыцынская, гэта праблема ўсяго грамадства; праз культуру і мастацтва прабіцца да свядомасці кожнага, растлумачыць, што мы стаім на парозе вялікай трагедыі, што можам страціць усё, у тым ліку і тое творчае багацце і спадчыну, якія дзеячы культуры і мастацтва выносяць на гэту дабрачынную акцыю. Увесь свет ужо даўно ўсвядоміў, што ў СНІД ужо няма строга акрэсленых груп рызыкі — групай рызыкі з'яўляецца ўсё чалавецтва.

Гарэлкай бак не заправіш. І ўсё ж...

Адышлі ў нябыт тыя залатыя часы, калі вадзіцель па даўно ўсталяванай добрай традыцыі без грошай выручаў калегу, які застаўся ў дарозе без гаручага.

Высокія цэны на бензін і салярку прымусілі сёння засвоіць новыя жыццёвыя правілы: хочаш атрымаць паліва — станавіся ля абочыны, а побач стаў дзве-тры бутэлькі гарэлкі.

І міжвольна прыходзіцца няшчасным аўтааматарам прасіць паратунку з моцнымі напіткамі ў руках. Хоць апошнія таксама не проста здабыць.

Анатоль РАМАНОВІЧ.

«Улоў» на лясных дарогах. За 4 дні—47 мільёнаў

Такі багаты ўлоў у рамках аперацыі «Граніца» дастаўся супрацоўнікам віцебскай міліцыі. Яны перакрылі некаторыя таемныя сцяжынкі, лясныя дарогі. Напрыклад, у Пастаўскім раёне была затрымана аўтамашына «Масквіч-2141», на якой жыхар Літвы спрабаваў вывезці электратавары на суму 95 тысяч рублёў.

Тут жа, на граніцы, затрымана аўтамашына, што належала аднаму з ВА Рыгі, на якой імкнуліся вывезці 15 тысяч метраў ізаляванага меднага і 54 тысячы метраў нікелевага дроту на агульную суму 6 мільёнаў 900 тысяч рублёў. Як звычайна, дакументаў, якія дазваляюць вываз дэфіцытнай прадукцыі, не было. Усяго ў гэтыя дні было выяўлена 819 фактаў незаконнага вывазу каляровых металаў, прамтавараў, прадуктаў харчавання.

Уладзімір ШЫК. (РІД).

РЭКЕТ НЕ ПЕРАШКОДА

Сярод гандлёвых маршрутаў беларускіх «карабейнікаў» Румынія не карыстаецца вялікай папулярнасцю: бедная краіна, гарыстая і галодная. Шмат крадуць. У крамах няма хлеба, адзення, тавараў гаспадарчага ўжытку. Таму тыя, хто мае якія старыя рэчы і адзенне, вязуць іх пераважна ў Румынію, абменьваюць на скураныя вырабы, драўляныя сувеніры і іншае. Зрэшты, выбар невялікі.

Цяпер, калі граніца з Малдовай адкрыта, малдаўскі і чарнавіцкі рэкет аблюбавалі сабе тут поле дзейнасці — патрабуюць з «савецкіх» турыстаў плату ў валюце.

Звычайна нашы турысты не супраціўляюцца, тым больш, што банды рэкеціраў цяпер, пасля вайны ў Прыднястроўі, узброеныя. Але нядаўні аўтобусны вояж турыстаў з Мінска завяршыўся на дзіва ўдала. Калі на іх напалі малдаўскія рэкеціры, у мінскай групе знайшлася жанчына, якая валодала румынскай мовай. Яна звярнулася па дапамогу ў паліцэйскі ўчастак горада Сучавы. Паліцыя, на здзіўленне нашых турыстаў, адгукнулася, арыштавала тых рэкеціраў і адправіла ў Малдову.

На зваротнай дарозе ніхто мінскі аўтобус не спыняў.

Валянцін ГАБУДА.

Англійскага балетмайстра Джэйн НОЛАН у Беларусі ведала толькі вузкае кола аматараў і прафесіяналаў. Але цяпер з яе творчасцю зможа пазнаёміцца кожны прыхільнік аперэты. Джэйн Нолан дапамагла калектыву Дзяржаўнага тэатра музкамедыі здзейсніць пастаноўку вядомага амерыканскага мюзікла «Хэло, Долі!» Калектыў тэатра не памыліўся, калі вырашыў запрасіць да сябе майстра англійскай сцэны: новая пастаноўка мінчан адразу была прызнана адной з лепшых у рэпертуары.

НА ЗДЫМКУ: Д. НОЛАН у час рэпетыцыі з заслужаным артыстам Беларусі Г. КАЗЛОВЫМ.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ІНФАРМАЦЫЯ ДЛЯ РОЗДУМУ:

ЗАБОЙСТВЫ

	1991 год	1992 год	1992 год у працэнтах да 1991 года
Рэспубліка Беларусь	418 чалавек	586 чалавек	140,2
вобласці:			
Брэсцкая	54	53	98,1
Віцебская	65	111	170,8
Гомельская	68	82	120,6
Гродзенская	41	89	217,1
горад Мінск	70	82	117,1
Мінская	41	77	187,8
Магілёўская	79	92	116,5

Відавочна, што ў параўнанні з мінулым годам крымінагеннае становішча на пераважнай большасці тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, за выключэннем Брэсцкай вобласці, значна пагоршылася, а ў Гродзенскай вобласці нават дасягнула катастрафічнага прыросту больш чым на 100 працэнтаў (у цэлым па рэспубліцы колькасць забойстваў павялічылася больш чым на 40 працэнтаў).

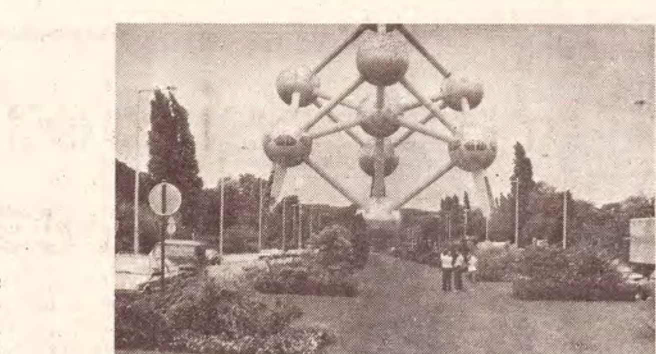
КАЛІ МЕДЫК МЕДЫКУ СЯБРА...

Рэспубліканскі спецыялізаваны дыспансер НДІ радыяцыйнай медыцыны арганізоўвае поўнае медыцынскае абследаванне работнікаў аховы здароўя чарнобыльскай зоны. Акрамя таго, медыкі з забруджаных раёнаў змогуць атрымаць у сталічных спецыялістаў кансультацыі па метадах лячэння, якія, як і абследаванне, будуць праводзіцца бясплатна. Гэта аздараўленчае мерапрыемства стане магчымым дзякуючы пагадненню Міністэрства аховы здароўя Беларусі і Рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў аховы здароўя.

Таццяна ШЧЭБЕТ. (БелаПАН).

ПАДАРОЖЖЫ «ЗВЯЗДЫ»

КАМУ Ў БЕЛЬГІІ ЖЫЦЬ ДОБРА...

БЕЛЬГІЯ. Уся Еўропа называе гэту краіну сваёй гасцінай. А яна і сапраўды такая. Паўночнае ўзбярэжжа Бельгіі лашчыць сваімі водамі Паўночнае мора, у якое нясуць свае патокі праліва Ла-Манш і Па-дэ-Кале. Так, менавіта тут пачынаецца наш, еўрапейскі кантынент — наколькі вялікі і багаты, настолькі і цесны і шматпакутны...

Што ж, гасціная дык гасціная. Але ж што мы ведаем пра Бельгію? Яшчэ зусім нядаўна— гады тры назад, нам сцвярджалі (а мы, натуральна ж, верылі), што гэта — сапраўднае «асінае гняздо»... Падставай таму для былых савецкіх ідэолагаў і «асветнікаў» быў найперш факт знаходжання ў Брuселі — сталіцы Бельгіі — цэнтра ваеннага блока НАТО, які, як вядома, супрацьстаяў «нашаму» Варшаўскаму Дагавору.

А што, уласна кажучы, заставалася рабіць нам, не толькі адурманеным партыйна-манапольнай дэмагогіяй, патрэбнай і выгаднай колам кіруючай наменклатуры, але і не маючым практычна ніякага шанцу пабываць у тым «асіным гняздзе», на свае вочы пабачыць, уласным розумам ацаніць і жыццёбыццё бельгійцаў, і пачуць ад іх саміх непасрэдна праўду аб сітуацыі ў краіне...

І вось такая нагода надарылася...

«УВАГА! У КРАІНЕ — РУСКІЯ...»

Да нямецка-бельгійскай граніцы наш аўтобус — вельмі і вельмі многа пабачыўшы на сваім вяку ЛАЗ «Турыст» — падкаціў акурат апоўдні. На хвілінку-другую выйшаў да пагранічнікаў і таможнікаў вадзіцель—звяраць жа нашы дакументы, «аглядаць» маёмасць тут нават і не паімкнуліся... Нас гасцінна запрасілі ў Бельгію!

Проста і незвычайна? Так. Аднак сюрпрыз нам гасцінныя бельгійцы ўсё ж паднеслі. У той момант, калі мы ўехалі ў краіну, па нацыянальнаму радыё трансліравалі канцэрт класічнай музыкі. Перадачу, аднак, перапынілі, і дыктар на ўсю Бельгію аб'явіў: «Нямецка-бельгійскую граніцу перасек аўтобус з Беларусі. У нас у краіне — рускія...»

Тое, што нас па больш чым сямідзесяцігадовай «завядзёнцы» назвалі «рускімі», мы, вядома ж, стрывалі: як кажуць, не было б большай бяды... А вось што азначала гэта аб'ява наогул? Няўжо мы і цяпер для далёкага замежжа — «мядзведзі»?... А, можа, наадварот, нас пачынаюць лічыць людзьмі — роўнымі сярод роўных?...

На шчасце, ужо самыя першыя хвіліны знаёмства з бельгійцамі цвёрда і непахісна пераканалі нас у апошнім. Людзі ўсё ж мы, чалавекі!

Гэта маленькая, утульная і ветлівая краіна (насельніцтва яе крыху больш 11 мільёнаў чалавек, плошча — у сем разоў меншая за Беларусь — усяго толькі 30,5 тысячы квадратных кіламетраў) жыве сваім жыццём: паўнакроўным, рознабаковым, багатым. У сваіх дзеяннях і паступках бельгійцы дазваляюць сабе шмат рызыкі, фантазіі, гнуткасці, творчасці... Краіна ўвогуле не баіцца ўдарыць тварам у гразь, згубіць у кагосьці давер ці сваё рэнаме наогул. У нас, беларусах (а мы ўсё ж змаглі пераканаць тых, з кім сустракаліся, што ніякія мы не рускія, а **беларусы** — самастойны і суверэнны, цывілізаваны і **асаблівы** ў сваёй гісторыі народ), ім спадабалася наша памяркоўнасць, шчырасць, узважанасць... Тое ж, прынамсі, што і нам у бельгійцах.

Вялікая канцэнтрацыя ў краіне міжнародных сувязей і кантактаў (нагадаю, што, акрамя штаб-кватэры НАТО, тут знаходзяцца і штаб-кватэра ЕЭС, цэнтры дзесяткаў іншых міжнародных, еўрапейскіх і рэгіянальных арганізацый, устаноў, банкаў, канцэрнаў, фірм) спрыяе моцнай палітызацыі насельніцтва. Бельгійца хлебам не кармі, а пагавары з ім аб падзеях у свеце, тваёй краіне... «Кожны трэці з нас з'яўляецца кіраўніком нейкай партыі», — так жартам тлумачаць яны сваю цікаўнасць. А калі ўжо нехта з іх саміх пачне расказваць — выкладзе ўсё, што ведае, выкажа прагноз, падзеліцца развагамі і меркаваннямі...

Яны — за развіццё ўсемагчымых сувязей, за каардынацыю дзеянняў ва ўсіх сферах, салідарнасць ва ўзаемаадносінах... Мы ж, дарэчы, таксама за гэта. За сувязі, каардынацыю, салідарнасць — усіх краін, усіх народаў. У тым ліку і такіх, як Бельгія і Беларусь. І як хочацца яшчэ хоць бы адзін раз сустрэцца з гэтымі людзьмі!...

АД УНІТАРНАСЦІ — ДА ФЕДЭРАЦЫІ

Два гады назад Каралеўства Бельгія перастала быць унітарнай дзяржавай. У краіне паступова завяршыўся пераход да федэратыўнай формы кіравання. Бельгійцы, дарэчы, святкавалі гэту падзею шырока і ўрачыста: для іх яна стала ў гісторыі другой па значнасці—пасля аб'яўлення Бельгіі незалежнай дзяржавай яшчэ ў 1830 годзе.

Палітычная гісторыя Бельгіі пішацца не так, як у нас. Яна ствараецца па аб'ектыўных законах развіцця чалавечай цывілізацыі. На працягу многіх стагоддзяў свайго існавання бельгійцы не «зрабілі» галоўнага — не натварылі палітычных глупстваў. У прыватнасці, не паддаліся «бессмяротнаму» вучэнню сваіх суседзяў — Маркса і Энгельса, каб потым не пачаць занава «перапісваць» тую гісторыю...

Яны жывуць — і ўсё тут!

Так, былі і тут складанасці, супярэчнасці, жыццёвыя праблемы і пытанні (ёсць яны, прынамсі, і зараз). Скажам, у тых жа міжнацыянальных адносінах. Як вядома, краіна населена ў асноўным прадстаўнікамі двух народаў — фламандцамі і валонамі. Першыя (а іх звыш 5,5 мільёна) жывуць на поўначы, іх мова належыць да германскай групы і вельмі блізкая да галандскай. Роднай жа мовай валонаў з'яўляецца французская, а саміх іх — каля 3 з палавінай мільёнаў. Крыху больш чым 1 мільён брусельцаў размаўляюць на французскай мове. А на ўсходзе Бельгіі каля 100 тысяч жыхароў лічаць роднай нямецкую. Здаецца, не такая ўжо і вялікая стракатасць... Аднак праблема, так бы мовіць, была.

Дзесьці ў сярэдзіне мінулага стагоддзя арыстакратыя, буйная буржуазія і чыноўніцтва, маючы фламандскае паходжанне, гаварыла... па-французску: так было модна і прэстыжна. Толькі ў 1898 годзе фламандская мова прызнаецца другой дзяржаўнай. Амаль паўстагоддзя мір і спакой нібыта і панавалі, але гэта быў хутчэй прывід, чым рэальнасць. Неўзабаве пасля другой сусветнай вайны адносіны паміж Валоніяй і Фландрыяй зноў абвастрыліся. Цэнтр палітычнага, а ў большай меры—эканамічнага жыцця перамяшчаецца ў Фландрыю і горад Брусель. Раз за разам успыхваюць мітынгі і дэманстрацыі, забастоўкі і нават бойкі — з удзелам дзесяткаў тысяч чалавек з кожнага з бакоў...

Кіраўніцтва Бельгіі разумела: з такога становішча выйсце шукаць проста неабходна. Юрысты, палітыкі, журналісты пачалі дасканалае вывучэнне вопыту суседзяў — Швейцарыі, Федэратыўнай Рэспублікі Германіі і іншых краін, у якіх федэратыўная форма кіравання дазваляла з поспехам вырашаць міжнацыянальныя праблемы. Больш таго—і сёння бельгійцы гэта не ўтойваюць—была грунтоўна вывучана і творча прыменена да іхняй рэальнасці нават... Канстытуцыя СССР, якую мы зараз ахайваем і ганім як толькі можам...

Што ж уяўляе сабой цяперашняя Бельгійская Федэрацыя?

У краіне афіцыйна ўзаконена існаванне трох раўнапраўных лінгвістычных абшчын: фламандскай, франкамоўнай (франкафоны) і нямецкамоўнай. Бельгія падзелена на чатыры рэгіёны: Валонія, Фландрыя, Брусель і раён нямецкамоўнага насельніцтва.

Пераходзячы ад унітарнай дзяржаўнасці да федэратыўнай, цэнтральны ўрад паступова, на працягу больш чым дзесяці гадоў, перадаваў кіраўніцтву рэгіёнаў уладу і паўнамоцтвы. Культура і асвета, ахова здароўя і спорт плюс шырокі абсяг эканамічных і сацыяльных пытанняў — сельская гаспадарка, транспарт, энергетыка, падрыхтоўка кадраў, навука, ахова навакольнага асяроддзя — усё гэта перададзена ў падпарадкаванне рэгіёнаў і абшчын. Цэнтральны ж урад пакінуў за сабой сферы фінансавай і валютнай палітыкі, знешніх зносін, абароны, бяспекі...

Такім чынам, практычна поўная самастойнасць і незалежнасць. Кожная абшчына і рэгіён маюць сёння ўласны бюджэт, права выхаду на міжнародную арэну. Два гады, што мінулі з моманту рэарганізацыі ўлады, засведчылі галоўнае: перанясенне цэнтра цяжару ў эканамічным, сацыяльным, культурным жыцці непасрэдна на месцы, у нацыянальныя абшчыны дазволіла бельгійцам аднавіць атмасферу дабразычлівасці, павагі, нацыянальнай роўнасці паміж народамі, якія насяляюць краіну.

Анатоль МЯСНІКОЎ.

(Заканчэнне будзе.)

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Гандлёвы гамбіт-2: рэваншу не адбылося

21 кастрычніка ў «Звяздзе» быў надрукаваны артыкул пад назвай «Гандлёвы гамбіт». Сэнс яго быў, калі ў двух словах, такі: аднойчы магазін № 28 Фрунзенскага райхарчгандлю быў добра правераны работнікамі міліцыі. Скончылася гэта для часткі калектыву магазіна даволі сумна. Дырэктар Таццяна Глазунова па прыгавору Фрунзенскага райсуда атрымала тры з паловай гады папраўчых работ. Усё гэта, нагадаем, за тое, што Таццяна Глазунова з пачатку студзеня да сярэдзіны красавіка гэтага года з дапамогай сваіх падначаленых (у тым ліку і Прыходзькі) прадала са складаў магазіна нейкаму Віктару Грыгарану 100 кг цукру, 240 кг масла, 800 бутэлек гарэлкі і 60 бутэлек шампанскага. А Прыходзька і Сапешка ўталі ад пераацэнкі 120 бутэлек гарэлкі, збіраючыся на розніцы паміж старой і новай цэнамі атрымаць 4.200 рублёў.

Прыгавор раённага суда на момант публікацыі артыкула ў законную сілу яшчэ не ўступіў, бо Глазунова, Прыходзька і Сапешка падалі касацыйныя скаргі ў Мінскі гарадскі суд. Вось я і паспрабаваў зрабіць свой прагноз далейшага развіцця падзей.

Атрымаліся два варыянты: альбо прыгавор будзе пакінуты без змянення, альбо Глазунову адпусцяць дахаты, замяніўшы пакаранне на ўмоўнае. Апошняе, як я тады заўважыў, не выключана, бо Таццяна Ільінічна — жанчына сур'ёзная, з вялікімі сувязямі, у тым ліку і ў судовай сферы.

Артыкул гэты меў некаторы рэзананс, асабліва яго апошняя частка, дзе згадвалася пра знаёмствы Глазуновай. Сёй-той з судовых работнікаў нават пакрыўдзіўся. Дарэмна, лічу.

У самім факце знаёмства кагосьці з кімсьці няма ніякага «крыміналу». І няма такога закона, які забараняў бы прадстаўнікам судовай улады падтрымліваць прыяцельскія адносіны з работнікамі гандлю. І наогул, мы, здаецца, ужо адышлі ад тых нормаў і правілаў, згодна з якімі трэба рабіць аргвывады па фактах непажаданых сувязей (вунь, нават народнага дэпутата Беларусі і галоўнага каардынатара па справах Садружнасці Івана Каратчэню быццам запрыкмецілі не ў той кампаніі). Так, Глазунова мела знаёмствы з досыць уплывовымі людзьмі. І моцна на іх спадзявалася. Але гэта яе праблемы. Са спадзяванняў Таццяны Ільінічны зусім не вынікае, што нехта ў яе інтарэсах абавязкова будзе злоўжываць сваім службовым становішчам і «цісну́ць» на суд.

6 лістапада справа па касацыйнай скарзе Глазуновай, Прыходзькі і Сапешкі разглядалася ў Мінскім гарадскім судзе.

Заўважу адразу: адвакаты Глазуновай і Сапешкі (Прыходзька вырашыла абысціся ўласнымі сіламі) падрыхтаваліся выдатна. З іх гарачых прамоў пераканаўча вынікала, што іх падапечных неабходна калі не ўзнагародзіць, дык хоць адпусціць з мірам, адмяніўшы празмерна суровы прыгавор Фрунзенскага райсуда. Я далёкі ад таго, каб кідаць камяні ў адвакатаў. Каб абурана крычаць: «Як вам не сорамна, пан адвакат, злачынцаў абараняць?! Як вы можаце?! Ці савецкі вы чалавек!?» Вядома, абарона інтарэсаў кліента павінна ў адваката быць на першым месцы, інакш яму няма чаго рабіць у сферы адвакацкай дзейнасці. Аднак некаторыя найбольш уражальныя адвакацкія довады, не ўстрымаюся, прывяду.

Па-першае, адвакат Таццяны Ільінічны назваў яе немаладой жанчынай, якой ужо пяты дзесятак. З лепшых памкненняў, вядома, каб выклікаць да яе спачуванне суда. Напэўна, каб Глазунова, дагледжаная маладжавая саракагадовая жанчына, пачула гэтыя словы, наўрад ці падзякавала б за іх свайму абаронцу.

Потым было аб'яўлена, што Глазунова згаджаецца прызнаць за сабой продаж «налева» толькі 100 кг масла і, няхай ужо, не супраць прыняць за гэта якое-небудзь не вельмі жорсткае пакаранне.

Прабачце, а хто тады ашчаслівіў Грыгарана дваццаццю скрынкамі гарэлкі і 60 бутэлькамі «Савецкага шампанскага»? А Прыходзька!

І адвакат пачынае «тапіць» прадаўшчыцу. Лагічны ланцужок ён выстройвае, як яму здаецца, бездакорны. Значыцца так: Прыходзька — прадавец вінна-гарэлачнага аддзела. Аддзел мае асобны ўваход. У гэтым уваходзе маюцца дзверы. А дзверы маюць уласцівасць замыкацца. Сочыце за думкай? Такім чынам вынікае, што за зачыненымі дзвярамі прадавец Прыходзька, схаваўшыся ад дырэктара Глазуновай, магла на сваю рызыку атаварваць каго лічыла патрэбным і ў якой хацела колькасці. У тым ліку і Грыгарана.

Падчас следства Прыходзька расказала, што калі па другім разе пускала ў абарот скрыстаныя талоны на гарэлку, дык кожны талон купляла ў Глазуновай. Спачатку за чатыры рублі, потым за дзесяць. Такі быў устаноўлены парадак. Прыходзька на гэтай аперацыі асабліва не губляла, бо камерцыйная цана пляшкі гарэлкі заўсёды была вышэй за дзяржцану прыкладна ўдвая. Але не ў гэтым сутнасць справы. Сутнасць у тым, што, хоць прадавец Прыходзька і аперыравала ўвесь час талонамі, распараджалася імі дырэктар Глазунова, і кожны быў у яе на ўліку. А тут — дваццаць скрынак гарэлкі. Не смяшыце, пан адвакат!

І нарэшце, з адвакацкіх вуснаў прагучала фраза, якую я даўно ужо чакаў. Наконт таго, што дзеянні Глазуновай не нанеслі ўрону дзяржаве. Так, дзяржава не пацярпела— з ёю разлічыліся. Пацярпелі ўсяго толькі людзі. Тыя людзі, што душыліся ў неймаверных чэргах за сваім «законным» кілаграмам цукру, што куплялі пляшку гарэлкі за двайную цану ў спекулянтаў, што куплялі масла на грамы ў той час, калі грыгараны атаварваліся скрынкамі. І патрабаваць за гэта літасці для схопленага за руку гандляра можна толькі ў святой упэўненасці, быццам суд павінен абараняць інтарэсы толькі дзяржавы, а не яе грамадзян.

Кранальнымі былі аргументы Кацярыны Сапешкі. Яна прасіла наогул адмяніць ёй пакаранне, бо з-за забароны займаць матэрыяльна адказныя пасады яна пазбаўляецца любімай работы, а з прычыны апошняга не можа закончыць сваю ВНУ. Шкада, канешне, калі Кацярына Міхайлаўна не зможа стаць дыпламаваным спецыялістам у прафесіі, дзе ўжо дабілася такіх вялікіх поспехаў! Даведаліся суддзі і прысутныя і аб тым, што ў Кацярыны Сапешкі двое малых дзяцей і яшчэ не выплачаны пай за каапературную кватэру. Асабіста я вельмі нават шчыра спачуваю гэтай маладой жанчыне. Але ці не вынікае з яе довадаў, што выплачваць паявы ўзнос за жыллё лягчэй і хутчэй менавіта працуючы ў гандлі? Між іншым, у Кацярыны ёсць муж, таму галодная смерць ёй і дзецям не пагражае. Толькі, паколькі пра яго не згадвалася, можна зрабіць яшчэ адзін вывад: у сем'ях, дзе жонка працуе ў гандлі, муж ужо не з'яўляецца галоўным карміцелем.

Мінскі гарадскі суд пакінуў прыгавор народнага суда Фрунзенскага раёна без змяненняў. У адказ на прапанову старшынствуючага ўзяць копію рашэння адвакат Глазуновай агрызнуўся: «Сабе пакінь!» Пасля чаго ўся кампанія знялася з месцаў і накіравалася да дзвярэй. У калідоры яны яшчэ доўга аб нечым гутарылі — магчыма, распрацоўвалі пытанні далейшай стратэгіі. Цяпер яны могуць абскардзіць прысуд вышэй, ужо ў парадку нагляду. Але, пасля пройгрышу ў другой інстанцыі, шанцаў на поспех значна паменела.

Вядома, гэтыя тры жанчыны — не самыя буйныя эканамічныя злачынцы. Але яны парушылі закон і павінны за гэта адказаць. Спаўна, па закону. Мажліва, з павагі да законаў і пачынаецца парадак у грамадстве. А можа — наадварот: законы пачынаюць паважаць ва ўпарадкаваным грамадстве. Пажывём — пабачым.

Аляксандр БЯРСУДСКІ.

ЗА РАДКОМ ДЗЯРЖКАМСТАТА

НА СПАЖЫВЕЦКІМ РЫНКУ ПА-РАНЕЙШАМУ БЕДНА, ЗАТОЕ «ПАЙШЛО Ў РОСТ» ПЛАДОВА-ЯГАДНАЕ

ДЗЯРЖКАМСТАТ РЭСПУБЛІКІ ПАДВЁЎ ВЫНІКІ РАБОТЫ НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ ЗА ТРЫ КВАРТАЛЫ.

Як сведчыць ён, эканамічнае становішча рэспублікі застаецца напружаным. У параўнанні з мінулым годам недабралі 15 працэнтаў нацыянальнага даходу. Зніжаецца эфектыўнасць вытворчасці, рэнтабельнасць (у тым ліку ў сельскай гаспадарцы), тэмпы росту прыбытку ніжэйшыя за тэмпы росту аб'ёмаў вытворчасці і затрат. Калі ў першым квартале рэнтабельнасць у прамысловасці складала 41,7 працэнта, у другім — 36,6, дык у трэцім — усяго толькі 30. Тут варта нагадаць пра мяркуемае абмежаванне рэнтабельнасці «зверху» — з мэтай недапушчэння росту цэн. Яна, на жаль, зніжаецца сама, што лішні раз пацвярджае: эканоміка развіваецца па сваіх законах, а не па адміністрацыйных. Павялічыліся страты. З агульнай колькасці стратных прадпрыемстваў 124, або 26 працэнтаў, знаходзяцца ў Мінску.

Пры ўсім тым Дзяржкамстат робіць наступны вывад, з якім можна паспрачацца: «На выніку гаспадарчай дзейнасці... узмацняецца адмоўнае ўздзеянне эканамічных санкцый». Аднак, думаецца, сёння трэба больш гаварыць аб неабавязковасці многіх гаспадарчых суб'ектаў, якіх не палохаюць нават санкцыі.

Прыведзеныя Дзяржкамстатам лічбы таксама сведчаць: многія ўсё больш імкнуцца жыць у доўг: крэдыты за 9 месяцаў дасягнулі 262 мільярдаў рублёў супраць 24,4 на пачатак года і 139 — на сярэдзіну. Прычым больш паловы крэдытаў складаюць кароткатэрміновыя, г. зн. сродкі бяруцца для вырашэння бягучых пытанняў вытворчасці. Такія крэдытныя тэндэнцыі не абнадзейваюць.

У апошнія месяцы становішча ў прамысловасці некалькі палепшылася. Лепш за іншых адчуваюць сябе тыя прадпрыемствы, якія працуюць на сыравіне, матэрыялах і камплектуючых, што паступаюць да іх з рэспублікі.

У сельскай гаспадарцы сабрана 7,6 мільёна тон збожжа, або на 636 тысяч тон больш, чым летась. Тым не менш захоўваецца яго дэфіцыт у рэспубліцы, які вызначаецца прыкладна ў 4 мільёны тон. Значная частка гэтага дэфіцыту ўжо пакрыта за кошт завозу збожжа з іншых рэспублік. Менш, чым летась, атрымана льновалакна, сабрана цукровых буракоў, бульбы, на 17 працэнтаў менш нарыхтавана ўсіх відаў кармоў для жывёлы. А вось пладоў і ягад закуплена больш, чым летась, амаль удвая. Пытанне: дзе яны? Яно, напэўна, адпадзе, калі звернем увагу ўжо на такі факт: павялічылася ў 1,8 раза вытворчасць пладова-ягаднага віна. Відаць, на радасць барацьбітоў, якім толькі дай пазмагацца...

За 9 месяцаў пабудавана 30,8 тысячы кватэр. Увод жылля зменшыўся на 28 працэнтаў.

Грашовыя даходы насельніцтва ўзраслі ў 6,5 раза, у разліку на душу яны склалі за тры кварталы 19,6 тысячы рублёў. Сярэднемесячная заработная плата ў рабочых і служачых — 3.373 рублі, у тым ліку ў верасні — 5.777.

Пры адзначаным росце грашовых даходаў зводны індэкс розьнічных цэн і тарыфаў у студзені—верасні адносна адпаведнага перыяду мінулага года склаў 925,3 працэнта, г. зн. падскочыў амаль ў 9,3 раза.

І гэта, што ўжо дакладна бачна і для ўсіх зразумела, яшчэ не апошняя мяжа. Рэзка падаюць аб'ёмы вытворчасці многіх тавараў, як харчовых, так і прамысловых, адпаведна, змяншаецца іх паступленне на спажывецкі рынак. Нават ад таго адноснага насычэння яго складанымі таварамі, якое можна было бачыць летам, сёння не засталося і следу. Увогуле, у параўнанні з мінулым годам палавіна прадпрыемстваў скараціла вытворчасць тавараў. Пакуль што не бачна аддачы і ад затрат на канверсію.

Зрэшты, Дзяржкамстат сведчыць: у рэспубліцы на душу насельніцтва выраблена тавараў на 22.533 рублі, а па краінах СНД — 14.729, пры гэтым у Расіі — на 17.327, на Украіне — на 16.326, у Казахстане — на 8.412, ва Узбекістане — на 4.594. Суцешымся тым, што ў іншых горш? Праўда, будзем разам з гэтым мець на ўвазе, што, напрыклад, Расія за сваю нафту купіць тавары ў іншых, хоць бы ў нас жа, а нам трэба вырабіць тавары не толькі для сябе, але і для таго, каб купіць тую ж нафту. А тут яшчэ і цана на яе ўсё імкнецца ўверх...

Тое, што вы бачыце на здымку, зусім нядаўна было Рэспубліканскай Дошкай Гонару. Зрабілі яе ў свой час найлепшым чынам — з мармуру, нержавеючай сталі, бетону і цэглы. На гэтай Дошцы зіхацелі назвы лепшых працоўных калектываў, — менавіта тых, якія сапраўды былі гонарам рэспублікі. А што ў гэтым дрэннага! Ці не стала ў нас заводаў і калгасаў, якія працуюць стабільна! Але сёння ў нас іншыя крытэрыі. Перш за ўсё прыбытак, а гонар — потым.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Смехатэрапія

Інфармацыйнае агенцтва «Смехатэрапіі» паведамляе

КУРЫЦЬ НЕ ШКОДНА

Гэтае адкрыццё зрабіў доктар біялагічных навук Кукарэка С. Курэнне, як сцвярджае вучоны, прыносіць нават некаторую карысць, бо чырканне запалкамі, а таксама страсанне попелу супакойваюць нервовую сістэму. А шкодным з'яўляецца ўсяго толькі адзін нікацін, які знаходзіцца ў тытуні.

НЕ ПАШАНЦАВАЛА

Трагедыяй закончылася рыбалка для васьмідзесяці санктпецярбургскіх аматараў падлёднай лоўлі, якія апынуліся на льдзіне, што плыла па Фінскім заліве ў Фінляндыю. Жудасны лёс напаткаў рыбакоў — усе яны былі зняты самалётам-выратавальнікам і дастаўлены дамоў.

СЛОВА МЭРА

Толькі што выбраны мэр горада Казіны Рог Авечкін урачыста прысягнуў, што цяперашняе пакаленне гараджан будзе жыць пры капіталізме.

НАВІНЫ СЕЛЕКЦЫІ

Селекцыянерамі рэспублікі нарэшце выведзена дэкаратыўная парода хатняй жывёлы — сіямскія кошкі-блізняты.

...І МЕДЫЦЫНЫ

У сувязі з пераходам на гаспадарчы разлік анатамічны тэатр Першага медінстытута ператвараецца ў тэатр-студыю.

ВУЧОНЫЯ — ЦАРКВЕ

Маскоўскі інстытут біялогіі прапанаваў кіраўніцтву каталіцкай і праваслаўнай цэркваў кампраміс: лічыць, што людзі пайшлі ад Адама і Евы, аднак гэта былі мянушкі малпаў, якія кралі яблыкі ў Бога.

РАШЭННЕ ААН—ЗАКОН

Савет Бяспекі ААН пастанавіў, што цяпер вышэйшай мерай пакарання за парушэнне агульначалавечых нормаў будзе прымусовае ўключэнне вінаватых у састаў Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

ВОДГУКІ ІНФЛЯЦЫІ

У сувязі з інфляцыяй тэлешоў «Пяцьдзесят на пяцьдзесят» ператвараецца ў тэлешоў «Пяцьсот на пяцьсот».

ПРА ЎРАДЖАЙНАСЦЬ

Тры ўраджаі яблыкаў збірае грамадзянін Лохаў. Удзень — на сваёй дачы, уначы — на суседскай, і ў любы час сутак — у калгасным садзе.

АДПАЧЫНАК

У апошні час страціла сваю вастрыню праблема баўлення вольнага часу ў сям'і токара Петухова. У мінулую пятніцу, напрыклад, ён атрымаў зарплату дробнымі купюрамі, і два выхадныя іх пералічваў.

У ПАРЛАМЕНЦЕ

На сесіі парламента прыняты ліст да дэпутата Шушняка, які цяпер знаходзіцца ў бальніцы пасля выдалення апендыкса: «Парламент 315 галасамі супраць 87 жадае вам хуткага выздараўлення».

З АВІРа ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Днямі ў гарадскі АВІР паступіла заява наступнага зместу: «Мая сям'я складаецца з шасці чалавек і нямецкай аўчаркі Марты. У сувязі з чым і прашу дазволіць нам выезд на пастаяннае месца жыхарства ў Германію — гістарычную радзіму маёй сабакі».

ФРАЗЫ

● Малпа стала чалавекам з-за таго, што не магла стаць кракадзілам.

● З пункту гледжання аслоў: асёл — гэта гучыць горда.

● Не можаш перакласці сваю справу на каго-небудзь іншага — не бярыся за яе.

● Вось няхай вынаходнік кола цяпер і дастае мне пакрышкі.

А. ПЯРЛЮК.

● Мацней за ўладу ў нас— толькі гарэлка.

● Не надзвычайнае становішча трэба ўвесці ў нас у краіне, а добрае.

● Дэвіз кааператараў: капіталізм альбо смерць!

● Навуковы прагноз: са зніκненнем людзей згінуць і чэргі.

У. КУДЗЕМКА.

«За-да-чы»

У ліфце кнопка першага паверха знаходзіцца на вышыні 1 метра 20 сантыметраў ад падлогі. Кнопка кожнага наступнага паверха размешчана вышэй за папярэднюю на 10 сантыметраў. Да якога паверха зможа даехаць у ліфце маленькі хлопчык, рост якога 90 сантыметраў, калі, падскокваючы, ён можа дацягнуцца да вышыні, якая перавышае яго рост на 45 сантыметраў?

***

40 бабулек увайшлі ў аўтобус. Пятая частка бабулек купіла білеты, а астатнія заявілі, што ў іх праязныя. На самай справе праязныя былі толькі ў сямі бабулек. Колькі бабулек паехалі «зайцамі»?

Усё пра Іванцова

Унікум

Іванцоў — незвычайнейшы чалавек. Ён можа адказаць на любое пытанне.

— Вышыня Эйфелевай вежы?

— Васемсот дваццаць тры метры.

— Адлегласць ад Зямлі да Альфы Цэнтаўра?

— Паўтара светлавых года!

— Сярэдні ўраджай маніёку на Саламонавых астравах?

— Сорак два цэнтнеры з гектара.

Бяда толькі ў тым, што на ўсе пытанні Іванцоў адказвае няправільна.

Балкон

— Мне, калі ласка, білет на балкон, — ветліва папрасіў Іванцоў касірку.

— Не перашкаджайце працаваць, — не падымаючы галавы, адказала тая.

— Мне — на балкон, —цвёрда паўтарыў Іванцоў.

— Не перашкаджайце працаваць!—павысіла голас дзяўчына.

Але Іванцоў працягваў настойваць на сваім, і дружыннікам прыйшлося ў рэшце рэшт вывесці яго з... кас Аэрафлоту.

Эдуард ДВОРКІН.

Канцэрт

Святло ў зале паступова патухла, і на асветленую сцэну выйшаў канферансье ў бабачцы. Акінуўшы залу прафесіянальным позіркам, ён шырока ўсміхнуўся і ўрачыста аб'явіў:

— Добры вечар, дарагія сябры! Пачынаем святочны канцэрт. Першым нумарам нашай праграмы выступае пераможца ўсесаюзнага конкурсу піяністаў, заслужаны артыст рэспублікі, — канферансье зрабіў паўзу, — Мікалай Харламаў!

Ён раскінуў рукі, запрашаючы піяніста на сцэну, а гледачоў — сустрэць яго апладысментамі.

Апладысменты былі, але не вельмі гучныя, таму што іх выразна перакрыў гучны голас з партэра:

— Хвіліначку, таварышы, хвіліначку! —ускочыў на ногі мужчына ў скураным пінжаку.— А чаму, уласна кажучы, піяніст? Вы ў народа спыталі? Асабіста я хацеў бы бачыць першым нумарам што-небудзь балетнае.

Не дайшоўшы да раяля, М. Харламаў стаў як укопаны. Але канферансье не збянтэжыўся. Усміхнуўшыся яшчэ шырэй, ён звярнуўся да нечаканага апанента:

— Праграма ў нас такая, дарагі таварыш. Першым нумарам — піяніст.

Але міралюбівыя словы выклікалі адваротнае дзеянне. Аднекуль злева з балкона закрычалі дыскантам:

— Няхай усю праграму аб'явіць! Усю! Паглядзім яшчэ, што за праграма. Мы, можа, сваю праграму прапануем. Альтэрнатыўную!

Канферансье не паспеў зрэагаваць на выступленне з балкона, як справа ў ложы ўстаў мужчына з вусамі і крыкнуў, перагнуўшыся цераз бар'ер:

— Пачакай, дарагі! Няхай скажа грамадзянін піяніст, якой рэспублікі ён заслужаны. Можа яго, разумееш, не тое што першым нумарам, але і наогул выпускаць нельга.

— Гэта каго нельга, каго нельга?! — падскочыла да ложы салідная дама з сумкай у руках. — Ты сам вось адкуль будзеш? А ну, пакажы візітку! Нідзе ад вас спакою няма, нават на канцэрце!

Цяпер крычалі ўжо з усіх бакоў, перабіваючы і заглушаючы адзін аднаго. Апрытомнеўшы, піяніст паспешліва пабег за кулісы, а аглушаны канферансье спрабаваў хоць як-небудзь навесці парадак.

— Грамадзяне, грамадзяне, таварышы дарагія, — кідаўся ён па сцэне, стараючыся ўтрымаць стойку мікрафона, якую моцны хлопец цягнуў у залу. — Свята ж, канцэрт...

— Ты нам свае парадкі не ўстанаўлівай, — сапучы, выкрыкваў хлопец з мікрафонам. — Хопіць, наслухаліся вашых указанняў, якія ў касцюмах з бабачкамі. Цяпер народ паслухай. Рэферэндум рабіць будзем!

Слова «рэферэндум» запаліла залу. «Рэферэндум давай!!!»— свісталі з балкона. «Агульнае галасаванне!» — не сціхалі ў ложах.

— Грамадзяне, прыйдзіце да кансенсусу, — амаль плакаў канферансье. — Свята ж, паўтараю, канцэрт...

Але народ адчуваў сябе ў сваёй стыхіі. Ужо выбралі падліковую камісію, знайшлі паперу для бюлетэняў, па кутках групаваліся фракцыі — аматары фартэпіяна, сольных спеваў, балетаманы... На падручных матэрыялах малявалі лозунгі. У фае таптаўся невялікі атрад АМОНа, тэрмінова выкліканы адміністрацыяй. Адчувалася прывычнае дыханне сучаснага жыцця. А ў дальняй грымуборнай паспешліва пераапранаўся ў джынсы і сціплы світэр Мікалай Харламаў, пераможца ўсесаюзнага конкурсу і заслужаны артыст пакуль яшчэ існуючай рэспублікі.

Г. ПРУСЛІН.

Востры алоўак

Трэба зачыніць дзверы, здаецца ўсе выскачылі

Маркоўка толькі за зайчыкі

Малюнкі Мікалая СЕУЛОНКА (Карэліцкі раён) і аспіранта БДУ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

15 лістапада

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Як захаваць зрок дзіцяці. Перадача 2-я.
9.00. «Екацярынінскі палац». Прадстаўляюць тэлежурналісты Санкт-Пецярбурга.
9.10. Урокі здароўя. Ёга ў нашым жыцці. Перадача 2-я.
9.40. Латарэя аўтографаў.
10.40. Белыя і чорныя. Шашачны клуб.
11.15. Майстры опернай сцэны. Частка 1-я.
12.10. Распавядае Іраклій Андронікаў.
12.55. «Суперкніга». 25-я серыя.
13.30. Майстры опернай сцэны. Частка 2-я.
14.30. Для дзяцей. Сем колераў радасці.
15.10. Хакей. Зборная Беларусі — зборная Літвы. 3-ці перыяд.
15.45. Дом мажор. Да 60-годдзя Беларускай музычнай акадэміі.
16.30. Сістэма «Ньюс».
16.50. «Родных слоў струмень празрысты». Сустрэча з майстрамі мастацкага слова, артыстамі Белдзяржфілармоніі.
17.35. Міс Польшча. Забаўляльная праграма.
19.20. «Адам, Энгельс і... поліэтыленавыя мяшочкі». Роздум пра лёс калгаса імя Энгельса Гарадоцкага раёна. Перадача 2-я.
19.50. «Восень з саксафонам». Музычная навела.
20.00. Панарама.
20.25. «Фарбы Ала-Тоа». Кінанарыс.
20.40. Калыханка.
21.00. Студыя «Тэлесябрына». «Пепсі-топ-20».
21.45. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Капітан» (Францыя).
23.20. Каралеўскае паляванне. Шоў-казіно.

Канал «Астанкіна»

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. Мультфільмы.
7.45. Дак. фільм «Справа пра помнік імператару Аляксандру III».
8.30. Мультфільм «Дэнвер — апошні з дыназаўраў» (Францыя).
9.00. Пакуль усе дома.
9.30. Ранішняя зорка.
10.20. Пад знакам «пі».
11.10. «Як браты пальцы пасварыліся». Мультфільм.
11.15. «Прыгоды Чорнага Прыгажуна». 18-я серыя «Сяржант-вярбоўшчык».
11.40. КТБ-І і канал «Франс інтэрнасьяналь» прадстаўляюць:
12.30. Мультфільм «Піф і Геркулес».
12.40. Дак. фільм «Падводная адысея каманды Кусто».
13.30. «Дом на Валхонцы». Фільм 5-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Канцэрт.
16.05. Панарама.
16.45. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Цудоўная сямёрка.
18.55. Мастацкі фільм «Шчырасць Іаана Першадрукара». 1-я серыя.
20.05. «Тоска» ў помніках архітэктуры». Фільм-опера тэлекампаніі «РАІ» (Італія).
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. Працяг фільма оперы «Тоска».
23.20. Навіны.
23.40. «Святло ў акне». Мастацкі фільм.

Канал «Расія»

9.20. «Прыгода ў каралеўстве». 12-я серыя.
9.50. Аты-баты...
10.20. Тэлекрасворд. «Муз-біржа».
10.50. Мультфільм «Дараэман» (Японія). 10-я серыя.
11.05. «Карупцыя».
12.00. Тэлегульня «Лога».
12.30. Тэніс. Кубак Крамля.
13.00. Весткі.
13.20. «Не высечы...» Вядучы — У. Цветаў.
13.35. Тэніс. Кубак Крамля.
14.30. Нядзеля ў правінцыі. «Алупка».
15.15. «Не лыкам шытыя».
15.40. Познер і Донах'ю.
16.10. У свеце жывёл.
17.10. «Новы сезон на Арбаце».
18.05. «Голад не цётка». Мультфільм (ЗША).
18.15. Клуб «Жоўтая падводная лодка».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Фестываль класічных фільмаў Галівуда. «Кніга джунгляў».
21.00. «Монстр». (Расія — ЗША). Фільм 2-гі «Тайная паліцыя Іосіфа Сталіна».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Тэніс. Кубак Крамля.
23.00. Начны клуб Эс-Эн-Сі.

НАДВОР'Е

14 лістапада

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае надвор'е, часам снег, мокры снег. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве, Гомелі, Мінску — каля нуля, Брэсце, Гродна — 1—3 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак на большай частцы тэрыторыі снег, мокры снег. Тэмпература паветра ўначы ад нуля да 5 градусаў марозу, удзень — мінус 2 — плюс 3.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

З Дэлі перадае кар. ІТАР—ТАСС Сяргей БУЛАНЦАЎ.

«Тарэадор, смялей у бой»,—заклікае астролаг **КАЗЯРОГА**. Аптымізм і энергія дазволяць адолець любую дзелавую цвярдыню. На гэтым тыдні маеце рэальны шанц рэзка падняць узровень свайго дабрабыту. Разам з тым, муж і жонка будуць неаднойчы сварыцца, магчымая прычына — дзеці. Не выключаюцца непрыемныя размовы з бацькамі. Закаханыя пераглядаюць узаемаадносіны.

Лавіна выгадных прапаноў цешыць самалюбства **ВАДАЛЕЯ**. Вам карціць узяцца адразу за мноства спраў, аднак, такая неўтаймоўнасць паставіць вас у становішча паляўнічага, які пагнаўся за двума зайцамі. Перш за ўсё закончыце тую работу, якая ёсць на руках. Жанчыны дасягнуць вялікага поспеху, хоць абяцанае павышэнне адной адкладваецца. Абсалютная няпэўнасць ахутвае асабістыя абставіны. Муж і жонка гавораць: «Была без радасці любоў, разлука будзе без смутку».

РЫБЫ б'юцца аб лёд, аднак свайго дамагаюцца. Калі раней шэф намякаў на больш высокую пасаду, бярыце яго прыступам. Вы амаль напэўна даб'яцеся поспеху 19 або 20 лістапада. Не бойцеся выстаўляць сваю кандыдатуру на выбарную пасаду — пераможаце. Прадпрымальніка могуць уцягнуць у склочны судовы працэс. Праявіце лісіную хітрасць, бо сімпатыі планет схіляюцца не на вашу карысць. У сям'і радасць паўнацэннага адпачынку.

Зорка скоціцца на пагон міліцыянера і ваеннаслужачага **АВЕНА**. Не тлумачачы дзіўнасці парады, астролаг не рэкамендуе шырока адзначаць гэтую прыемную падзею. Дзелавога чалавека чакаюць добрыя навіны адносна фінансаў. Абачлівасць дапаможа атрымаць прыбытак. Жанчына задаволіць свае кар'ерныя амбіцыі. 21 лістапада чакае гарачае каханне, аднак у хуткім часе яно разаб'ецца аб лядовыя таросы абставін, якія, на жаль, заўсёды вышэйшыя за нас.

Барацьба за выгадную здзелку наперадзе ў **ЦЯЛЬЦА**. Не трэба прымаць ніякіх папярэдніх умоў яе заключэння. У той жа час ні ў якім разе не абвастрайце адносіны з будучымі партнёрамі: вам без іх не абысціся. Таму, хто займае высокую пасаду, прыйдзецца паламаць галаву над тым, як яе захаваць. Няхай 20 лістапада муж і жонка ўспомняць аб тым, што нават працяглы шлюбны саюз патрабуе пастаянных любоўных ін'екцый.

Непрыемнасці маюць намер узяць у асаду **БЛІЗНЯТ**. Ваш аўтарытэт выкарыстоўваецца кімсьці ў сваіх карыслівых мэтах. Можаце трапіць у памайстэрску наладжаную пастку, падпісваючы важны дакумент. Жанчына, якая засталася дома, рызыкуе адчыніць дзверы жуліку. Не выключана кватэрнае аграбленне. На абодва полы пасылаецца неадольная спакуса флірту, які 20 лістапада пераможа нават каменнае сэрца. Даме на працягу тыдня рэкамендаваны чырвоны або цёмна-зялёны колер.

Дабрабыт гарантуецца **РАКУ**, які прысвеціць панядзелак любімаму чалавеку. Прадпрымальнік акажацца на раздарожжы двух выгадных прапаноў. Прыміце тую, якая зыходзіць ад добра вядомай вам асобы або крыніцы. Пачынанне акажацца ўдалым. Да поўнага свайго задавальнення аднавіце стары кантакт. Служачы, які падніме пытанне аб павышэнні зарплаты або якой-небудзь ільготе на даным этапе толькі нашкодзіць сам сабе.

Калі на долю **ЛЬВА** выпадзе толькі самая невялікая крыха ўдачы, не скардзіцеся на лёс, але падзякуйце яму. Звядзіце да мінімуму ўдзел у гіблым прадпрыемстве, аднак не выходзьце з гульні. Атрыманую пазыку выкарыстоўвайце строга па прызначэнню. Бізнесмен сярэдняй рукі аддзеліцца ад сумеснага прадпрыемства. Добры дзень старту — 19 лістапада. Каля мужа ці жонкі, якія праводзілі «другую палавіну» ў камандзіроўку, паяўляецца сексуальная акула.

Суцэльная прабуксоўка на рабоце ў **ДЗЕВЫ**. Стрымлівайце злосць і іншыя адмоўныя эмоцыі. Сварлівае начальства накладвае вета на вашы ініцыятывы або ставіць заведама невыканальныя ўмовы. Довады і рэзоны натыкаюцца на глухую сцяну непаразумення. Астролаг рэкамендуе «легчы на дно».

Цуды вёрткасці прыйдзецца праявіць **ШАЛЯМ**, каб звесці канцы з канцамі. Ваш знешне някідкі стыль работы поўнасцю апраўдвае сябе. Нарэшце абняславіце фарысея - апанента, які доўгі час не даваў вам спакою. Увага: устаўшы раніцай «не з той нагі», рызыкуеце вельмі балюча пакрыўдзіць сябра. Калі так, кайцеся неадкладна, 20 і 22 лістапада— ніякіх сямейных спрэчак. У замужняй дамы з'яўляецца мэтанакіраваны паклоннік.

Суцяшэнне ў дзецях знойдзе **СКАРПІЁН**. Планеты добра ўздзейнічаюць на вандроўнікаў, навучэнцаў і ўсіх рамантыкаў. Да дзелавых людзей яны настроены не так добразычліва. Між іншым, вінаватыя вы самі, бо былі вельмі адкрытымі з тымі, хто не адчувае да вас асабліва цёплых пачуццяў. Ігнаруйце зласліўцаў і жартаўнікоў, якія спрабуюць выставіць вас на пасмешышча. Жанчыне напэўна канчаткова абрыдла цяперашняя работа.

СТРАЛЬЦУ, які прыняў правільнае рашэнне ўкласці грошы ў нерухомасць, астролаг падказвае ідэальную дату ажыццяўлення такой адказнай акцыі — 19 лістапада. Здаецца, намячаецца пераезд у новую кватэру. На рабоце прыйдзецца заседжвацца позна з некаторымі стратамі для асабістага жыцця. Аўчынка вартая вырабу, бо ўзнагароджанне абяцае быць шчодрым. Вялікая сварка на мінулым тыдні, выкліканая спробай мужа ці жонкі здзейсніць пралюбадзейства, змяняецца выбухам ласкі і пяшчоты.

«Зоркі» — нашы землякі

Мяне вельмі цікавіць, дзе нарадзіліся нашы вядомыя зоркі эстрады СНД, напрыклад, Кіркораў, Карнялюк, Наташа Каралёва. Можа сярод іх ёсць хто-небудзь і з майго роднага горада?

Наташа П. (г. Брэст).

На жаль, паважаная Наташа, сярод «зорак» эсэнгэўскай велічыні толькі адзін твой непасрэдны зямляк — Ігар Карнялюк. Што датычыцца іншых, то Яўген Кулікоў — з Пензы, Аляксандр Малінін і Вячаслаў Бутусаў — з Екацярынбурга, Юрый Лаза — з Керчы, Ларыса Доліна — з Адэсы, Наташа Каралёва — з Кіева, а Ігар Нікалаеў — з Далёкага Усходу. Пойдзем далей — Андрэй Дзяржавін — з Чыты, Багдан Цітамір родам з горада Сумы, група «Камбінацыя» — з Тулы, Святлана Лазарава — з-пад Чэлябінска. А вось Міхаіл Мурамаў — з Масквы, як і Піліп Кіркораў, Аляксей Глызін, Каця Сямёнава, група «Брава» і саліст групы «Кар-мэн» Сяргей Лемах.

Ёсць вядомыя «зоркі», якія маюць беларускія карані. Так, паводле неправераных даных, родам з Мінска Жэня Белавусаў, а папулярны Юрый Антонаў—карэнны жыхар Маладзечна. Нават каралева музычнага Алімпа СНД Ала Пугачова прызналася, што яе дзед родам з беларускай вёскі. Успамінаў пра сваіх беларускіх продкаў і Уладзімір Праснякоў-старэйшы, і кіраўнік сусветна вядомага трыо «Экспрэсія» Барыс Маісееў.

КРЫЖАВАНКА

Перакладзіце на беларускую мову наступныя словы.

Па гарызанталях: 5. Дружок. 6. Наследство. 9. Посиделки. 10. Известняк. 12. Борозда. 13. Движение. 14. Нефть. 19. Черный дятел. 20. Бочка. 21. Приложение. 24. Улыбка. 25. Сумка. 29. Шлак. 30. Тесемка. 31. Оружие. 35. Деньги. 36. (Странное) дело. 38. Знаток. 40. Призыв. 41. Понева. 42. Отплытие. 43. Заведующий.

Па вертыкалях: 1. Плотник. 2. Алоэ. 3. Зной. 4. Щука. 5. Отросток. 7. Сердцевина. 8. Молодежь. 11. Угол (дома). 15. Сообщение. 16. Басия. 17. Косовище. 18. Надобность. 22. Недра. 23. Арбуз. 26. Утренняя заря. 27. Верстак. 28. Рассвет. 32. Источник. 33. Сирень. 34. Стебель. 37. Вереница. 39. Початок (кукурузы).

Склаў Валерый ПІНЧУК. г. Бабруйск.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ 7 ЛІСТАПАДА

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

Фізіка ў шклянцы вады

Працягваючы гэтую тэму, пачатую ў выпусках «Суботнім вечарам» 31 кастрычніка і 7 лістапада, прапануем нашым чытачам разам з дзецьмі правесці яшчэ тры вопыты са шклянкай з вадой.

Адзін з іх па традыцыі ўпамінаецца ў школьных падручніках па фізіцы. Наліце ў шклянку вады, накрыйце шклянку паперай і перакуліце шклянку, прытрымліваючы паперу рукой. Цяпер руку прыміце. Вада са шклянкі не выліваецца. Паўтарыце вопыт, накрыўшы шклянку тонкай металічнай або шкляной пласцінкай. Ён не будзе ўдалым.

Тлумачыцца гэта тым, што калі мы прыціскаем паперу да шклянкі, мы міжволі прагінаем яе ўнутр, а пасля перакульвання шклянкі папера выпрамляецца. Гэта дае паветру ў шклянцы пашырацца ў большай ступені, і ціск у шклянцы падае. У выніку вада не выліваецца. Напомнім, што падручнік гэты эфект тлумачыць наяўнасцю атмасфернага ціску.

Прыціскание ж да шклянкі металічнай або шкляной пласцінкі не можа быць пасапраўднаму шчыльным, і гэта робіць дослед практычна невыканальным.

Цяпер вазьміце пустую шклянку і пусціце яе плаваць у каструлі з вадой. Пазначце ўзровень вады ў каструлі. Цяпер патапіце шклянку ў вадзе. Як вы лічыце — узровень падніммецца ці апусціцца? На першы погляд, правільны адказ: паднімецца. Аднак гэта не так. Аб'ёму шкла, з якога зроблена шклянка (донца плюс сценкі), недастаткова, каб перавысіць аб'ём выцiснутай шклянкай вады ў каструлі. Прычына банальная — шкло больш цяжкае, чым вада.

Яшчэ адзін дослед са шклянкай. Але без вады, затое з невялікай свечкай. Расплаўленым парафінам прымацуйце свечку да дна і запаліце яе. Як вы думаеце, куды адхіліцца полымя свечкі, калі шклянку са свечкай рэзка зрушыць з месца? Напомнім, полымя адкрытай свечкі адхіляецца назад. Аднак, калі полымя свечкі значна ніжэйшае за край шклянкі, то полымя адхіліцца наперад па руху шклянкі са свечкай!..

МАРЫНКІ І МАЛІНКІ

«Па сцежцы ішлі чатыры Марынкі. Чатыры Марынкі знайшлі па малінцы. Калі б разам ішлі дзесяць Марынак, то колькі знайшлі б яны малінак?» Такую жартоўную задачу прапануйце рашыць сваім дзеткам — вучням малодшых класаў. Яе даслала ў рэдакцыю мінчанка Надзея Філімонава.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91. Тэлефакс: 32-22-03.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Тыраж 81.098. Індэкс 63.850. Зак. № 230. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12